Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 296 (14316) | 1973 оной декабриин 19, среда | Сэн 2 мүнгэн

Манай арад Коммунис байгуулалтадаа, Советскэ Сою- Коммунис партиин дотоодын ба гадаадын политикын нинскэ генеральна хараа шугамые бэелүүлгэдээ ехэ жалта туйлажа, түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй гурба- ни шиидхэхы жэлые тэмдэглэбэ. КПСС-эй Центральна митедэй һаяхан үнгэрһэн Пленумэй, СССР-эй найма- ни зарлалай Верховно Соведэй долоодохи сессиин идхэбэринүүд совет хүнүүдэй политическэ, ажалай эн, түгэс хүсэтэй эдэбхиин дэбжэлтэ үүсхэбэ.

Центральна Комитедэй Пленум СССР-эй арадай ажа- хүгжөөхэ 1974 оной гүрэнэй түсэбэй проект зүбшэн эд, тэрэнии гол түлэб һайшаагаад, СССР-эй Вер- но Соведэй сессиин үзэмжэдэ табиһан байна.

Пленум дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь хэр Л. И. Брежнев дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

Центральна Комитедэй Пленум иигэжэ тогтоогоо:

«Дотоодын ба гадаадын политикын талаар партиин XIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлжэ КПСС-эй К-гай Политбюрогой хэһэн ажал ябуулгые, энэ Пле- м дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр И. Брежневэй үгэ соо найруулагдаһан заабари болон бшололнуудые бүрин түгэсөөр һайшааха.

1974 оной түсэбые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ яба- түсэбтэ табан жэлые бүхыдэнь амжалтатайгаар ргэлгэдэ шиидхэхы удха шанартай байха, ороной ономическа хүсэнэй саашанхи ургалтын, арадай мате- льна ажаһуудал болон со- культурын хэмжээ улам шэлүүлхэ эрхэ нүхэсэл гуулха гэжэ мэдэрхэ.

Нүхэр Л. И. Брежневэй эһэн үгые хүтэлбэри бол- , 1974 оной арадай ажа түсэбые дүүргэхэ хэрэг- коммунистнуудые, ком- олшуулые, бүхы ажалша- элсүүлхэ талаар хүдэл- н дэлгэрүүлхыень союзна публикануудай компартинуудай ЦК-нуудта, партиин йкомууд болон обкомуудта, бүхы партийна организа- нуудта дурадхаха».

БҮХЫ ПАРТИИН, БҮХЫ АРАДАЙ ХЭРЭГ

ЦК-гай Пленум дээрэ нүхэр Л. И. Брежнев үгэ хэлэ- ээ, мүнөөнэй түсэбтэ табан жэлэй туршада, тэрэнэй рбадахи жэлдэ манай партиин, арадай зохёон байгуул- ажал ябуулгын үрэ дүнгүүдые гүнзэгыгөөр, бүхы та- аань шэнжэлээ. Тэрэ хадаа 1974 оной арадай ажа- н түсэбые дүүргэхэ, арадай ажахые саашадань дэбжэлэ- ажалшадай соёл культура болон ажаһуудалые саа- дань һайжаруулха гол харгы замууд болон арга дү- нүүдые хараалжа үгөө.

Түгэсэжэ байһан жэлэй үрэ дүнгүүдые парти, арад хангаар угтана. Промышленна продукциин ургалта өөр тогтоогдоһон 5,8 процентын орондо 7,3 про- т болохо байна. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэ- даабаринууд үлүүлэн дүүргэгдэб. Хүдөө ажахыда ехэ дүнгүүд туйлагдаа. 222,5 миллион тонно гэхэ гү, 13,6 миллиард пууд орооһон — Совет гүрэнэй түү- эгээн ехэ орооһон суглуулагдаа, мүн хлопогой эгээн ургаса абтаа. Малшад малай тоо толгой олошоруу- , фермэнүүдэй абадаг гол продукциин талаар гүрэндэ далдаха жэлэй түсэб дүүргээ. Экономикын талаар гол илго гэжэ КПСС-эй XXIV съездын тодорхойлһон зо- лгые — ажалшадай ажаһуудал һайжаруулха зорилгые идхэлтэдэ урагшаа горитойхоноор дабшаабди. Хүн зо- бодото олзо доходой ургалтын талаар түсэб үлүү- дүүргэгдээ. 11 миллионһоо олон хүнэй гэр байра жаруулагдаа.

Партийна организацинуудта, совет болон ажахын орга- үдта 1973 он харюусалга ехэтэй шалгалта бөлоо. Энэ алгалта дабагдаа—нэрэ хүндэтэйгөөр шалгалта бариг- . Манай партиин ажал хүдэлмэриин политическэ гол гынь энэл даа. Тэрэ хадаа гансашье өөрынгөө зэргэ- дые элсүүлээ бэшэ, харин ажалшадай эдэбхи үүсхэ- толгойлоо, орон дотороо социалис мүрысөөе шэнэ жээндэ гаргаа. Парти арад хоёрой нэгэдэл — манай ы амжалтануудай түлхюур мүн.

Түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи жэлэй туйлалтанууд бэлэхи жэлдэ батадхагдаһан, хүгжөөгдэһэн байха ёһо- . Ерэхэ жэлэй түсэб дотор бүри ехэ даабаринууд ха- лагданхай. Мүнөө парти имагтал иимэ хараа бодол лаа, хүдэлмэришэн ангиие, таряашадые, интеллиген- е имагтал энээндэ зориглжуулна. Түсэбэй даабаринуу- е үлүүлэн дүүргэжэ, энээнэй ашаар 1975 оной, тү- тэ юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй зорилгонуу- дүүргэлтые хүнгэдхэхын тула бүхы хүсөөрөө орол- о шухала.

Хэһэн ажалайнгаа үрэ дүнгүүдые омог дүүрэнээр сог- ходоо, арадай хэһэн агуу ехэ хэрэг болон туйлалта- дые үндэрөөр сэгнэхэ зуураа, ажахыгаа эрдэм ухаа- үндэһөөр хүтэлбэрилхэ ябадалые саашадань һайжа- улха шухала гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев зааба. Ма- экономикодо ургалтын шиидхэгдээгүй асуудалнууд э зүб нэрлэгдэһэн асуудалнууд бии. Мүн дутагдал- ршье бии, тэдэниие эли тодоор хараха, бүри амжал- айгаар урагшаа дабшахын тула хэмжээ абаха хэрэгтэй. Гэбэл манай хүдөө ажахы горитойхоноор бэхижэбэ, бү- ехэ бата бэхи үндэһэ һуури дээрэ гараа, тиин мүнөө энние интенцификациин аргаар хүгжөөхэ зорилго нэн үнэй ээлжээндэ табигдана. КПСС-эй XXIV съездын он- он тэмдэглэһэнэй ёһоор, тэрэнии шиидхэхэ гол замуу- нэгэн—мэргэжүүлхэ, саашадань томо болгохо, хүдөө ахын үйлэдбэрине мүнөөнэй индустриальна үндэһэ рида оруулха ябадал болоно. Эндэ туйлай ехэ арга омжонууд бии, ашаг ехэтэй дүршэл бии болоо. Мүнөө а даралан жэжэ фермэнүүд болон бригадануудые, о мэргэжэлүүлэгдэһэн үйлэдбэридэ оруулха саг ерээ. имэ үйлэдбэридэ индустриальна арга дүрэ хэрэглэгдэхэ, ука болон техникын туйлалтанууд үргэнөөр ашаглаг- а байна. Зүгөөр үлүүдэхэ хэрэггүй, ажал хэрэгээ рии нягтаар, экономическа талаар зүбөөр эрхилхэ хэ- тэй. Бэелүүлэгдэхэ энэ хубилалтын бүхы талые, мүн шолонгуудыеньшье хараалаа абаха шухала.

Колхоз, совхозууд хүсэ шадалаа нэгэдүүлхэ замда и үргэнөөр орожо байна. Тиигэжэ колхоз хоорондын, хоз хоорондын, тэрэшэлэн совхоз болон колхозуудай тын предприятинууд — малай фермэнүүд болон плекснууд, һайн шанартай тэжээл үйлэдбэрилхэ предприятинууд байгуулагдана. Иимэ предприятинууд болон нэгэдэлнүүд хүдөө ажахын продукци бүри ехээр үйлэдбэрилхэ хэрэгтэ туһалхаһаа гадна, мүн социальна ехэ зорилго — колхозуудай хамтын үйлэдбэриин хэм- жээе дээшэлүүлхэ, колхозой болон гүрэнэй зөөринүүдэй хоорондохи илгаае усадхаха зорилгые шиидхэхэ байна. Энэ хадаа партиин программаар хараалагдаһан зорилго- нуудай нэгэн гүб даа.

Хүдөө ажахын үйлэдбэрине бүхыдэнь оньһожоруулха гэһэн партиин хараа шугамые, үтэгжүүлгэ болон хими- кадуудые бүри ехээр гаргаха, газарые мелиорацилха, барилга ехээр хэхэ, хүдөө нютагай ургажа байгаа энер- гетическэ эрилтые хангаха талаар партиин хараа шуга- мые саашадаашье шууд сэхээр бэелүүлхэ шухала.

Манай промышленностиин арсалгүй амжалтануудые тэмдэглэхэ зуура (энээгээр бидэ ехэ хананги байнабди), 1974 ондо бүри ехэ үрэ дүнгүүдые туйлахын тулада бү- хы хүсэеэ элсүүлхэ ёһотойбди гэжэ эли тодоор мэдэрхэ зэргэтэйбди. Арадай ажахые түлишөөр, түмэрөөр, хими- ческэ продукцяар хангалгада, тиихэдэ хүн зониие һайн шанартай эд бараагаар хангалгада онсо анхарал хандуул- ха эрилтэ табигдана.

Түсэблэлгые һайжаруулха, түсэбэй журам эбдэхэ уша- рые, тэрэ тоодо материально-техническэ хангалтые та- һалдуулха, финансово түсэб ба барилгын материал- нууд түхеэрэлгэнүүд, түлишэ, түүхэй эд, хабсаралгын детальнууд болон түмэрөөр хангаха түсэбэй хоорондохи алгасаануудые усадхаха ябадал шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Тиихын тула кадрнуудай харюусалга дээ- шэлүүлхэ, түсэбэй журам шангадхаха, ажахын бүхы һалбаринуудые хүтэлбэрилхэ хэмжээе горитойхоноор дээшэлүүлхэ, арадай мүнгэн зөөридэ, илангаяа проект табиха, барилга эрхилхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан мүнгэндэ, гамтайгаар хандаха шухала. Бидэнэр үйлэдбэриин асари ехэ нөөсэ арга боломжотойбди. Тэдэниие шадабаритай- гаар ашаглахын тула түсэблэлгын, эмхидхэлэй, экономи- ческа ехэ хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ хэрэгтэй. Тиимэ хэмжээнүүдые бэелүүлгэ ажахын кадрнуудай ухаан бодолые энээндэ зорюулха ябадалһаа эхилхэ хэрэг- тэй. Тэдэнэр эзэн бусаар, зөөридэ гамгүйгөөр хандаха ябадалые усадхаха, научна техническэ дэбжэлтын, про- дукциин шанарай асуудалнуудта анхаралаа бүри ехээр хандуулха уялгатай.

Совет экономико хүгжэлтынгөө шэнэ шатада ороо гэ- жэ партиин XXIV съезд дээрэ хэлэгдээ һэн. Тиигэжэ за- рим шэнэ зорилгонууд — шанар дээшэлүүлхын эрхэ нүхэсэлнүүд, арадай ажахын аша үрэ дээшэлүүлхэ, тех- ническэ дэбжэлтэ түргэдхэхэ болон бусад зорилгонууд түрүүшын ээлжээндэ табигдаа һэн. Эндэ шэглэлнүүдээр бидэнэр урагшаа дабшаһамнай, бага бэшэ амжалта туй- лаһамнай арсалтагүй. Гэбэшье шэнэ зорилгонуудые шиид- хэлгэ тээшэ эрьеһэн хубилалтада хүүшэнай заншал, ну- гархай бэшэ хүтэлбэри заримдаа һаад хэнэ. Тиимэһээ съездын шиидхэбэриин, үнгэрһэн гурбан жэлэй туршада олдоһон дүршэлэй үндэһөөр экономикые хүтэлбэрилхэ гуримые һайжаруулха шухала. Хүтэлбэрилгын түсэб- лэлгын ашаг үрые дээшэлүүлгэдэ ажахые эрхилхэ бүхы гурим һайжаруулгада зорюулагдаһан бүридхэгдэһэн, нэ- гэ янзын хэмжээнүүд тухай эндэ хэлэгдэнэ. Эдэ хэм- жээнүүд экономикые хүтэлбэрилхэ эмхидхэлэй бүридэл- дэ, түсэблэлгын гурим ба арга дүрэдэ, капитальна ho- мололгые хубаарилха, экономическа талаар урмашуул- гые һайжаруулха ябадалда хабаатай юм. Гүрэндэл ашаг- тай юумые ажалша бүхэнэй, коллектив бүхэнэй хэжэ экономическа эрхэ нүхэсэлнүүд урмашуулха ёһотой: ехэ түсэб абаха, бүхы нөөсэ аргануудаа ашаглаха, орондоо хэрэгтэй продукци гаргаха, түүхэй эд болон материал алмаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ — иимэ зорилго табигдана.

Ажалдаа бодото партийна шэнжэ шанар, ажахын бүхы ажал ябуулгадаа партийна ёһоор хандаха ябадал нэбтэ- рүүлхын түлөө бүри оролдосотойгоор тэмсэхэ шухала. Экономикые хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ гансал ажахын, тэрээн- һээ гадна бюрократическа талаһаа хандажа болохогүй. Экономикые хүтэлбэрилхэ гээшэ партийна хэрэг, полити- ческэ хэрэг мүн. Ажахые хүтэлбэрилгэдэ партийна шэн- жые нэбтэрүүлхэ зуураа, тэрээндэ харша юумэндэ, нэн түрүүн гансал захиргаанай, нютагай аша туһые хаража, барга будүүлигээр хандаха, нийтэ гүрэнэй нийтэ арадай

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюур та).

ЗОХЁОН БАЙГУУЛГЫН ЗАМААР

РСФСР-эй наймадахи зарлалай Верховно Соведэй зургаадахи сесси

Россин Федерациин туг декабриин 18-да Кремлиин Ехэ ордон дээрэ дал- баба. Бүхы автономито республикануу- дай, хизаарнуудай ба областьнуудай тү- лөөлэгшэд — депутадууд эндэ, респуб- ликын Верховно Соведэй ээлжээтэ сес- сидэ сугларaa. Совет Россин арадай ажахые хүгжөөхэ шухалын шухала асуудалнуудые бүхы талаарнь зүбшэн хэлсэхын тула эдэнэр нийслэл хотодо ерэнхэй.

Россин Федерациин гүрэнэй засагай дээдэ зургаанай сесси гайхамшаг үедэ үнгэржэ байна. КПСС-эй ЦК-гай Ге- неральна секретарь Л. И. Брежнев һая- хан КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум дээрэ дэлгэрэнгы үгэ хэлээ һэ- мнай. Юһэдэхи табан жэлэй үедэ, тэрэ- нэй гурбадахи, шиидхэхы жэлдэ Ленин- скэ партиин, бүхы совет арадай эрхи- һэн зохёон байгуулхы ажал ябуулгын дүнгүүд ЦК-гай Пленум дээрэ, удаа тээнь СССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ бүрин тодорхойгоор, бүхы та- лаараа зүбшэн хэлсэгдээ. Оронойнгоо экономикые саашадань дэбжээхэ, арад зоной баян дэлгэр, болбосоронгы бай- далые улам дээшэлүүлхэ арга болом- жонууд, хараа түсэбүүд тодорхойлог- доод байна.

РСФСР-эй Верховно Соведэй сесси политическэ эдэбхи үүсхэлэй ехээр ба- дарһан оршон байдалда эхилбэ.

Депутадууд болон айлшад һууриһаа бодожо, нүхэд **Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, Ф. Д. Кулаков, А. Я. Пельше, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, Б. И. Долгих, И. В. Капитонов** гэгшэдые нэрьемэ, удаан зам хашагүй альга ташалгаар угтаа.

РСФСР-эй Верховно Соведэй түрүү- лэгшэ, депутат **В. А. Котельников** сес- сиие нээбэ.

Суглараншад һууриһаа бодожо, сесси- нүүдэй хоорондо үнгэрһэн үе соо наһа барагшадай — республикын Верховно Соведэй депутадууд А. М. Маковагай, Н. И. Наймушинай, Е. М. Римскаягай дурасхаалые хүндэлэн ёһолбо.

Шэнээр һунгагдаһан депутадууд Н. А. Рожковой, А. Н. Семеновой эрхэ түлөөлэлгэнүүдые мэдэрхэ тухай Ман- датна комиссиин элидхэл тушаа тогтоол баталагдаа.

Сессиин зүблэхэ зүйл:

1. 1974 ондо РСФСР-эй арадай ажа- хые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай.
2. РСФСР-эй 1974 оной гүрэнэй бюджет тухай, РСФСР-эй 1972 оной гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай.
3. РСФСР-эй Верховно Соведэй Пре- зидиумэй Указуудые баталха тухай гэһэн асуудалнуудтайгаар баталагдаба.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, республикын Госпланай түрүүлэгшэ, депутат **К. М. Герасимов** 1974 ондо РСФСР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай элидхэл хээ.

ШИИДХЭХЫ ЖЭЛЭЙ ҺҮҮЛШЫН ҮДЭРНҮҮД

ХАРЮУСАЛГА ЕХЭТЭЙГЭЭР...

Байгша ондо манай ажахын хүдэлмэришэд нёдондонойхидо орходоо 1.000 центнер ехэ үо- һэ тэжээл бэлэдхэжэ абаба. Гэ- бэшье улам олошоржо байгаа ниитынгээ адууһа малда гүй- сэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэгдэ- жэ абтаагүй гэжэ онсо тэмдэг- лэхэ шухала. Юуб гэхэдэ, ман- да гектар бүриһөө хуряагдаһан үбһэн аймагай бусад ажахы- нуудта абтаһан ургасаһаа һу- раггүй бага.

Энэ ушар хадаа нуга сабшалангай ургаса һайжаруулха талаар намар-үбэлэй туршада хэгдэхэ агротехническэ хүдэл мэридэ онсо анхарал табижа, энэ харюусалгатай хүдэлмэреэ эмхи гуримтайгаар ябуулха эрилтэ табина.

Тээмэндэ үнгэргэгдэһэн ди рекциин заседанида мүн луго- мелиоративна отрядай түлөө- лэгшэд уригдаа һэн. Сабша- лан, тарялангай гектар бү- риин ургаса дээшэлүүлхын тула ямар арга боломжонуу- дые хэрэглэхэдэ таарамжатай зохид бэ гэжэ зүбшэн хэлсээ- бди.

Габшагай һарын туршада ажахынгаа тарялан, сабшалан дээрэ 5 мянган тонно наг шэбхэ гаргажа тарааха, 365 гектарта минеральна үтэг- жүүлгэ оруулха түсэб тэрэ болоһон суглаан дээрэ баталан абтаһан юм. Үбэлэй үедэ 1600 гектар сабшалан дээрэ шииг нойто тогтоогдохо байна. Эдэ үедэ луговодуудай сабша- лан дээрэ 15 мянган куби- ческа метр тошо халяаха бо- лоно.

Ажахымнай нуга сабшалан дээрэ К. Овчинниковай хүтэл- бэрилдэг лугомелиоративна отряд ажаллана. Тэдэнэй мэ- дэлдэ 5 трактор бии юм. Наг шэбхэ гаргаха хүдэлмэриие эмхи гуримтайгаар ябуулхын тулада үшөө 2 трактор сов- хоз нэмэжэ үгэбэ. Дүй дүр- шэлтэй механизаторнуудай нэ- гэн Василий Андриевский шэб- хэ гаргалгада эдэбхитэйгээр хабаадана. Энэ нүхэрнай наг шэбхэ ашаха түхеэрэлгэтэй тракторта ажаллахадаа, хамта хүдэлдэг механизаторнуудаа заашье һаатуулнагүй гэжэ эн- дэ онсо тэмдэглэхэ шухала.

Ойрын 2—3 үдэрэй турша- да ажаллахадаа сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргажа та- рааха хүдэлмэреэ тус отрядай гэшүүд , сүм дүүргэхэ юм. Мүн тэдэнэр Сохо гол, Урда гол гэжэ сабшалангай 25 ки- лометр утатай һубаг, ханаа- буудые сэбэрлээд хаалтануу- дыень шэнээр заһабарилаа.

А. ИМЕЕВ,
[…]нсааныи совхозой главна агроном.

Хэжэнгын аймаг.

ҮНИНЭИ МЕХАНИЗАТОР ХАБААДАНА

Ерэхэ жэлдэ баян ургаса абахын тула ажахы бүхэндэ мүнөөнһөө бэлэдхэл хэжэ эхи- лэнхэй. Хүдөөгэй механизатор- нууд тарялан, сабшалан һай- жаруулха габшагай һарын туршада наг шэбхэ гаргажа тарааха хүдэлмэреэ эмхи гу- римтайгаар ябуулжа байнхай. Петропавловка тосхоной ав- тотранспортна предприятиин 4 жолоошон «Мир» колхоздо ажаллана. Ажахын үнинэй ме- ханизаторнуудай нэгэн Цам- ба Норбоевич Буянаев наг шэбхэ ашаха тусхай түхеэрэл- гэтэй тракторта хүдэлмэрил- жэ, туһалхаяа ерэһэн жолоо- шодые багашье һаатуулнагүй. Жолоошод үдэрэй туршада хо- рёод эрьесэ хэжэ, халаанайн- гаа даабариие холо үлүүлэн дүүргэнэ.

Цамба Норбоевич хэжэ бай- һан ажалдаа үнэн сэхэ, ёһо- той ажалша бүхэриг хүнүүдэй нэгэн гэжэ Бургалтай нютаг- таа дэмы суурхадаггүй юм. Энэ нүхэрнай 1940 онһоо оу- лад «хүлэгэй» жолоо барижа, нилээд дүршэлтэй болонхой юм.

— Элдэб маркын трактор жолоодооб. Бүри табяад оной эхеэр «ЧТЗ» тракторта һууха- даа нилээдшье ехээр хүхиһэн хүм. Мүнөө үеын ямаршье трактор абаад үзэгты, кнопко даралганай болонхой. Хүдэл- хэдэшье амар болоо гэжэ Цам- ба Норбоевич хамта хүдэлдэг нүхэдтөө хөөрэдэг юм.

Д. БАДМАЕВ.

Зэдын аймаг.

Охин-Булагай механизатор- нууд аймаг соогоо түрүүлэн оньһон техникэ заһабарилха хүдэлмэреэ захалдаг заншал- тай. Энэ харюусалгатай ажа- лаа һайн шанартайгаар саг- тань дүүргэжэ шадабал ха- барайнгаа тарилгые богони- хон болзорто дүүргэхэ арга боломжотой байдаг гээшэ. Ма- най Демидович Алексеевэй хү- тэлбэрилдэг тракторно-тарялан ажалай бригада һаянай байда- лаар гусенична 5 трактор, 8 плуг, 12 сеялкэ заһабарилан- хай. Тус коллектив энэ хүдэл- мэреэ ойрын гурба-дүрбэн хо- ногто дууһаха зорилготой юм.

Тээмэндэ албанай хэрэгээр тус ажахыда ябахадаа мастер- скойе даагшатай уулзажа, оньһон техникэ заһабарилха хүдэлмэриин хар эмхидхэгдэ- һэн тухай һонирхобобди.

— Бии байгаа оньһон тех- никээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха хэрэг — мүнөө үеын гол зорилгонуудай нэгэн гэжэ

ТҮРҮҮЛЭН ЗАХАЛБА

мартаха ёһогүйбди. Тиимэһээ оньһон техникэ заһабарилгада дүй дүршэлтэй механизатор- нууд табигдадаг юм. Энэ шу- хала хүдэлмэреэ Совет Ар- миин һайндэр болотор дүүргэ- хэ зорилго урдаа табинхай- бди. Манай совхоз жэлһээ жэлдэ үбэлэй һарануудта ком- байнуудаа заһабарилжа эхил- дэг юм. Энэ хугасаада бүхы комбайнаймнай 20-ниинь оэ- лэн болгогдодог байна. Мүнөө 2 комбайн заһабарилагдан- хай. Оньһото техникээ заһа- барилха хүдэлмэреэ бүри эртэ дүүргэхэ арга боломжо манда бии. Зүгөөр, запасной часть- нуудай олоор дуталдадаг дээ- рэһээ нөгэ бага унжагайрдаг. Мүнөө үедэ гусенична трак- торнуудта ходовой частиин шу- хала детальнууд дуталдана. Хараалһан болзортоо энэ шуха- ла хүдэлмэреэ дүүргэхэ гэһэн уряа доро механизаторнуудай ажаллана, — гэжэ Виктор Гончикович Буянтуев мантай улзахадаа хөөрэбэ.

Комбайн заһабарилгада дүй дүршэлтэй механизаторнууд Анатолий Шмелев, Павел Разу- ваев, Фирс Разуваев гэгшэд жэл б[…] ажалладаг юм. Эдэ нүхэд[…] элэн болгоһон ком- байну[…]аряа хурялгын үедэ һайнаар хүдэлгэгдэдэг зан- шалтай. Даажа хэжэ байһан ажалдаа эзэн ёһоор хандадаг механизаторнууд гэжэ нүхэ- дынь магтахал ёһоороо магта- даг юм.

Охин-Булагай механизатор- нууд энэ харюусалгатай хү- дэлмэреэ хараалһан болзортоо дүүргэхээр шиидэнхэй.

Е. УТЕНКОВ.

Бэшүүрэй аймаг.

ЛВРЗ-гэй модельнэ цех соо энэ жэлэй түсэб дүүргэ һэн зон улам олошорно. Це- хэй комсомолой организа- циин секретарь, слесарь Леонид Дементьев 1974 оной тоосоондо мүн лэ оронхой. Мүнөө үедэ Буряадай комсо- молой 50 жэлэй ойн баярые үндэр амжалтануудаар угта- хые оролдон, үдэрэйнгөө даа- бариие 130—140 процентээр дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: модель- нэ цехэй комсорг Леонид Дементьев.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Н. С. КУЧУМОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Партийна ба ажахын эмхи зургаануудта, мүн хэблэлэй органуудта үни удаан саг соо һайнаар хүдэлһэнэйнь түлөө түрэһөөр 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан Загарайн аймагай «Вперед» газетын редактор **Кучумов** Николай Семеновичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо **В. УБЕЕВ.**

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **В. ДУБРОВСКИЙ.**

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1973 оной декабриин 17.

[…]ЭНЭ […] ҺОНИН

[…] ЁҺОНОЙ […]НАЙ ХЭРЭГЭЭР

[…]РП-ын ЦК-гай Нэгэдэ- […]екретарь Э. Герек […]эй ЦК-гай Генераль- […]ретарь Л. И. Брежне- […]ралаар, хани ёһоной […]й хэрэгээр декабриин […]Москва ерээ. […]эд Л. И. Брежнев, П. Н. Демичев, К. Ф. Кату- шев, КПСС-эй ЦК-гай гэ- шүүд Б. П. Бугаев, К. В. Русаков, КПСС-эй ЦК-гай харюусалгата хүдэлмэрилэг- шэд ПНР-эй ба СССР-эй гү- рэнэй тугуудай намилзуу- лагдаһан Внуковска аэрод- ром дээрэ Э. Герегые угта- ба.

ПНР-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд З. Новак угтаг- шадай дунда байлсаа.

(ТАСС).

[…]ФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ […]РЕЗИДИУМДЭ

[…]ФСР-эй Верховно Со- […] Президиумэй ээлжээ- […]седани М. А. Ясновой […]элгэ доро декабриин […]болобо.

[…]ФСР-эй наймадахи зар- […] Верховно Соведэй де- […]н 18-да нээгдэхэ зур- […] сесси дээрэ хаража […] асуудалнууд тушаа […]алнуудые, мүн сес- […]хүдэлмэриин гурим ту- […]урадхалнуудые Прези- […]зүбшэлөө.

[…]4 ондо РСФСР-эй […] ажахые хүгжөөхэ гү- […] түсэбые, РСФСР-эй […] оной гүрэнэй бюдже- […]РСФСР-эй 1972 оной […] бюджедэй гүйсэдхэл […]тоосоое уридшалан ха- […]үзэхэ талаар РСФСР- […]рховно Соведэй Түсэб- […]-бюджетнэ, Һалбари- […] хабаатай комиссинуу- […]Залуушуулай хэрэгүү- дые эрхилхэ, мүн Байгаа- лиие сахин хамгаалха комис- синуудай хүдэлмэриин дүү- рэһэн тухай РСФСР-эй Вер- ховно Соведэй Түсэблэлгын- бюджетнэ комиссиин түрүү- лэгшэ, депутат С. Н. Саба- неевэй мэдээсэлые РСФСР- эй Верховно Соведэй Прези- диум соносоо.

Эдэ материалнуудые хара- жа үзөөд, Түсэблэлгын-бюд- жетнэ, Һалбаринуудта хабаа- тай комиссинууд, Залуушуу- лай хэрэгүүдые эрхилһэн, мүн Байгаалиие сахин хам- гаалха комиссинууд арадай ажахын түсэб, бюджет урид- шалан хаража үзэхын тула горитой хүдэлмэри хээ гэжэ Президиум тэмдэглэбэ.

РСФСР-эй Верховно Со- ведэй Президиум мүн бусад- шье асуудалнуудые хаража үзэһэн байна.

(ТАСС).

НҮХЭР К. Т. МАЗУРОВ КИРГИЗИДЭ

ФРУНЗЕ. (ТАСС). КПСС- эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министр- нүүдэй Соведэй Түрүүлэг- шын нэгэдэхи орлогшо К. Т. Мазуров декабриин 17-до эн- дэ ерэбэ.

Киргизэй Компартиин ЦК- гай нэгэдэхи секретарь Т. У. Усубалиев, Киргизэй ССР-эй Верховно Соведэй Президи- умэй Түрүүлэгшэ Т. Кула- тов, республикын Министр- нүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. С. Суюмбаев, Киргизэй КП-гэй ЦК-гай бюрогой гэ- шүүд, гэшүүндэ кандида- дууд, республикын Министр- нүүдэй Соведэй Түрүүлэг- шын орлогшонор, республи- кын Верховно Соведэй Пре- зидиумэй гэшүүд, Киргизэй, хотын, областьнуудай пар- тийна, совет зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд аэропорт дээрэ К. Т. Мазуровые уг- таба.

(ТАСС).

РСФСР-эй Верховно Соведтэ

ҺАЛБАРИНУУДТА ХАБААТАЙ КОМИССИНУУДАЙ ПЛЕНАРНА ЗАСЕДАНИ

РСФСР-эй Верховно Со- ведэй Залуушуулай хэрэгүү- дые эрхилхэ комиссиин, Хуу- ли һанамжалан дурадхаха комиссиин, Барилгын ба ба- рилгын материалнуудай про- мышленностиин комиссиин хамтын заседани декабриин 17-до Москвада болоо.

РСФСР-эй барилгын ма- териалнуудай промышлен- ностиин министр Г. Н. Ма- раковай хэһэн, «РСФСР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин минис- терствын предприятинуудаар залуушуулай ажал хүдэлмэ- ридэ хабаатай хуули сахиха тухай» элидхэлые, депутат Г. В. Колбиной нэмэлтэ элидхэлые комиссинууд ха- ража үзэһэн байна.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

БАРИЛГЫН ЭМХИНҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ РСФСР-эй ГАБЬЯАТА БАРИЛГАШАН ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Барилгын талаар ехэ габьяатай байһанайнь түлөө ба- рилгын эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэ **РСФСР-эй Габьяата** барилгашан гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо. Эдэнэй дунда.

БУРЯАДАЙ АССР-һээ:

Аюров Дашада — Буряадай барилгын управлениин 7-дохи барилга-хабсаралгын захиргаанай модошо дархан.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **М. ЯСНОВ**

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **Х. НЕШКОВ.**

Москва, 1973 оной декабриин 17.

БҮХЫ ПАРТИИН, БҮХЫ АРАДАЙ ХЭРЭГ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

аша туһые хараха ябадалда харюусалгагүйгөөр, ёһо тэдыгээр хандаха ушартай эбсэшэгүйгөөр тэмсэхэ хэрэгтэй. Партийна ёһоор хандаха ябадал хүн бүхэнэй харюусалгые шууд сэхээр дээшэлүүлхэ хэрэгһээ таһаршагүй, кадрнуудта гамтайгаар, этнгэмжэтэйгээр хандалгые шанга эрилтэтэй зүбөөр холбохо гэһэн удхатай юм.

Социалис мүрысөөе зүбөөр эмхидхэлгэ туйлай ехэ удха шанартай байна. Тэрэнэй гол зорилго — ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын түлөө тэмсэлдэ олониитын эдэбхи үүсхэл хүгжөөхэ хэрэг болоно. Мүрысөөнэй ашагтай түхэлынь болодог угтамжын түсэбүүд онсо анхарал татаха ёһотой. Һайнаар эмхидхэгдэһэн мүрысөөн ажалда, социалис зооридэ коммунис ёһоор хандалгын, ажалай журам бэхижүүлгын хүсэ ехэтэй зэбсэг болоно.

Баян ажаһуудалаймнай эшэ үндэһэн имагтал ажал мүн гэжэ, өөһэдынгөө аша туһада хүдэлнэбди, түсэбүүдые дүүргэлгэһөө, ниитын баялигай ургалтаһаа совет арадай баян ажаһуудалай хэмжээн дээшэлхэ гэжэ хүдэлмэришэд, колхозникууд, интеллигенци һайнаар мэдэнэ. Энэ гүн ехэ мэдэрэлэй бодото хэрэг дээрэ харагдахынь тула, зохёохы ёһоор ажаллахые, шадабаритайгаар, бодомжотойгоор, эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллаха гэжэ хүн бүхэнэй эрмэлзэхын тула партийна нүлөөнэй бүхы арга боломжые, манай хэблэлэй, телевидениин, радиогой, аман үгын пропаганда ба агитациин бүхы хүсые, литература болон искусствын бүхы арга боломжые хэрэглэхэ шухала. Үйлэдбэри дээрэ хүдэлмэришэнэй үүргые саашадань дээшэлүүлхэ, ажалша коллективүүдэй эдэбхиие хүгжөөхэ бүхы аргануудые саашадаашье хэрэглэхэ шухала. Предприятинуудые хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ ажалшадай үргэнөөр хабаадаха бүри, ниитын амжалтын түлөө хүн бүхэнэй харюусалга ехэ боложо үгэдэг. Социалис демократизмын хүсэ ехэтэй нөөсэнүүдые ашаглажа, тэдэниие ороной ехэ ба шухала зорилгонуудые шиидхэлгэдэ табиха гээшэ манай түсэбүүдэй амжалтын гол эрхэ нүхэсэл болоно.

Уласхоорондын политикын талаар Политбюрогой хэһэн ажал ябуулга тухай нүхэр Л. И. Брежнев ЦК-гай Пленум дээрэ хэлэһэн үгэ соогоо мэдээсэе. КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленумэй һүүлээр манай партиин, гүрэнэй гадаадын политическэ ажал ябуулгын гол асуудалнуудые шэнжэлхэ зуураа, һүүлэй ушар хэрэгүүдэй үедэ социалис хани барисаанай оронуудай нэгэдэл бүри һайнаар харагдаа гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Иимэ нэгэдэл мүн уласхоорондын политикын бүхы асуудалнуудаар харагдадаг. Тэдэнэй нэгэдэмэл хараа шугам дэлхэйн социализмын амгалан тайбан доботолгодо, уласхоорондын түгшүүрил һуларуулгада, ондо ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй хоорондо амгалан ёһоор зэргэ оршон байлгын гол ёһонуудые нэбтэрүүлгэдэ шэнэ амжалта асараа.

Эб найрамдалай, арадуудай аюулгүй байдалай аша туһада Европодо боложо байһан хубилалтанууд бүри эли тодо боложо байна. Аюулгүй байдал ба хани харилсаанай асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөн, тэрэшэлэн Европодо зэбсэгтэ хүсэнүүдые ба буу зэбсэг хорооохо тухай хөөрэлдөөнүүд, Баруун Европын гүрэнүүдтэй социалис оронуудай харилсаагаа хүгжөөлгэ энээн тухай гэршэлжэ үгэнэ.

1973 ондо совет-американ харилсаануудые хүгжөөлгэдэ, нэн түрүүн гол шухала асуудал болохо дайнай аюул һуларуулха, эб найрамдал бэхижүүлхэ асуудалаар горитойхон дабшалта хэгдээ. Энэ талаар туйлагдаһан шухалын шухала үрэ дүн гэбэл, ядерна дайе зайсуулха тухай СССР ба США хоёрой хоорондохи хэлсээнүүд мүн болоно. Энэ ушар эб найрамдал бэхижүүлгэдэ түүхын удха шанартай юм.

Дүтын Зүүн зүг тушаа Советскэ Союзай баримталдаг аша үрэ ехэтэй шууд сэхэ хараа шугам — Израилиин ээрхэг түримхэй доботолгодо эсэргүү араб арадуудай сүлөөрэлгын үнэн зүб тэмсэлые дэмжэхэ, түрүү үзэлтэй гүримые дэмжэлгэ, бата бэхи, үнэн зүб эб найрамдал тогтоохо хараа шугам тон зүб гэжэ баталагдаа.

Манай орон Азиин түби дээрэ бата бэхи эб найрамдал хангаха. Азида хамтын аюулгүй байдал хангаха үзэл бодолые бэелүүлхэ хараа шугам хэлбэрнишэгүйгөөр бэелүүлнэ. Азиин гүрэнүүдтэй СССР-эй холбоо барисаа эдэбхитэйгээр хүгжэнэ. Л. И. Брежневэй Индидэ ошожо, премьер-министр Индира Гандитай хөөрэлдэһэн ушар совет-индиин хани ёһоной харилсаануудые хүгжөөлгэдэ тон шухала удха шанартай юм. Тэдэнэр хоёр арадуудай аша туһада, Азида, мүн бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлгын аша туһада хоёр ороной харилсаануудые бүри дээдэ шатада гаргаа.

КПСС-эй XXIV съездын зохёоһон эб найрамдалай программа бэелүүлхэ талаар манай партиин, Совет гүрэнэй олон талын ажал ябуулга бүмбэрсэг дэлхэйн эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй зүгһөө түрүү бодолтой түрүү хүн түрэлтэнэй зүгһөө ойлгогдожо, дэмжэгдэжэ байдаг юм. Энээниие Варнада болоһон Профсоюзуудай бүхэдэлхэйн конгресс, Москвада болоһон Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгресс эли тодоор гэршэлээ.

Политическэ талааршье, мүн сурталай талааршье уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые саашадань бэхижүүлхын түлөө КПСС эдэбхитэйгээр оролдоно. Тэрэ хадаа марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын гол ёһонуудай үндэһөөр. энэ нэгэдэлые саашадань бэхижүүлхэ хараа шугамые шууд сэхээр бэелүүлнэ.

Коммунизм байгуулхын тула зохид һайн эрхэ нүхэсэл хангалгада эб найрамдал бэхижүүлгэдэ, арадуудай эрхэ сүлөө ба бэеэ даанхай байдал хамгаалгада зорюулагдаһан КПСС-эй Центральна Комитедэй, ЦК-гай Политбюрогой, нүхэр Л. И. Брежневэй өөрынь эдэбхитэй, зорилго түгэс ажал ябуулгые совет арад халуунаар дэмжэнэ.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумэй шиидхэбэринүүдые СССР-эй Верховно Соведэй депутадууд нэгэн дуугаар һайшаагаа. Засаг түрын дээдэ орган 1974 оной арадай ажахын түсэб, Гүрэнэй бюджет зүбшэн хэлсээд, батлаһан байна. Национальна доходой ургалта 6,5 процент болохо, 1971—1973 онуудай дунда зэргын ургалта 5,2 процент болоһон байгаа. Тиихэдэ хүн зоной бодото олзо доход дурсагдаһан жэлнүүдтэ ургаһан 4,3 процентын оронда 5 процентээр дээшэлхэ байна. Промышленна продукци үйлэдбэрилгэ 6,8 процентээр ехэ болохо. Хүдөө ажахын ниитэ продукциин хэмжээн 100 миллиард түхэригһөө дээшэлхэ, энэнь мүнөө жэлэй хэмжээнһээ 6,4 процентээр үлүүлхэ байна. Эдэ бүгэдэ манай Эхэ ороной экономическа, бэеэ хамгаалха хүсэ шадалые улам бэхижүүлхэ юм.

Партийна организацинууд, бүхы коммунистнууд хуулиин хүсэтэй болоһон арадай ажахын түсэбые дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлые толгойлхо ёһотой. Манай партида эхин 380 мянган организаци, 15 миллион шахуу коммунистнууд тоологдодог. Энэ хадаа туйлай ехэ хүсэн гээшэ. Партийна организацинууд, бүхы коммунистнууд партийна политикын түлөө мэдэрэл ехэтэй, эдэбхитэй тэмсэлшэд байха, олониитые үзэл сурталай, политическэ талаар хүмүүжүүлхэ хүдэлмэриие эсэшэ сусашагүйгөөр ябуулха зэргэтэй.

Олон миллион ажалша олониитын хүтэлбэрилэгшэ байһан манай партиин нэрэ хүндэ туйлай ехэ юм. «Арадай аша туһын түлөө эсэшэ сусашагүй тэмсэлээрээ, коммунис байгуулалтын мүнөөнэй шатада зүб хараа шугам зохёожо шадаһанаараа, тэрэниие хүдэлмэришэн анги, таряашад болон интеллигенци эгээн дүтынгөө хэрэг болгон абаһан ушараар, мүн эб найрамдал бэхижүүлгэдэ элитэ ехэ амжалта туйлаһанаараа манай парти иимэ ехэ нэрэ хүндэ олоо. Партиин үндэр нэрэ хүндэ, — нүхэдүүд, энэ хадаа манай эгээн үнэтэй сэнтэй туйлалта гээшэ. Парти болбол арадтаа үнэн сэхээр алба хээ, мүнөөшье хэнэ гэжэ энэ ушарые бидэнэр харанабди. Гадна партиин нэрэ хүндэ хадаа манай түгэс хүсэтэй, үнэхөөрөө бүгэдые илагша зэбсэг гээшэ. Тэрэ хадаа үргэн олониитые жагсаажа, ороной үмэнэ табигдаһан зорилгонуудые шиидхэлгэдэ тэдэниие элсүүлхэдэ, ниитэ гүрэнэй аша туһын түлөө тэдэниие мэдэрэл ехэтэй тэмсэлшэд болгохо хэрэгтэ туһална», — гээд нүхэр Л. И. Брежнев Пленум дээрэ онсолон тэмдэглээ.

Бүхы парти, бүхы арад КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумэй, СССР-эй Верховно Соведэй сессиин шиидхэбэринүүдые ехэ баяртайгаар угтаа. Түрэл партияа, тэрэнэй ленинскэ ЦК-е тойрон нягтаар жагсаһан Советскэ Союзай ажалшад манай орон дотор коммунис общество байгуулха программые, эб найрамдалай, арадуудай хоорондохи хани барисаанай түлөө тэмсэлые амжалтатайгаар дүүргэхын тула бүхы хүсэеэ элсүүлхэ юм.

(«Правдын» декабриин 16-най түрүү бэшэг).

Түнхэнэй аймагай «Восточные Саяны» гэжэ колхозой малай фермэнүүдээр һаяхан ябагдаа һэн. Колхозой малшад мүнөө жэлэй үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхын, юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлэй түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргэхын тула габшагай дорюунаар ажаллана. Тус колхозой партком социалис мүрысөөе һайнаар эмхидхэхын, мүрысөөнэй дүнгүүдые олондо мэдээсэхын тула оролдоно. Түрүү һаалишадай нэрэ хүндэдэ зорюулан, һү һаалиин фермэ бүхэндэ — «ажалай алдар солын туг» хиидхүүлэгдэнэ. Колхозой партийна организаци малшад болон механизаторнуудые моральна болон материальна талаарнь урмашуулгые зүбөөр хэрэглэхэ талаар бусадшье хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлнэ. Малшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулхадаа, партийна эхин организацинууд харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдтэ ниилээд ехэ анхарал хандуулдаг байна.

ХАРУУЛАН ОЙЛГУУЛНА

Тус колхозой Таһархайн һү һаалиин фермые абажа харая. Улаан булан сооонь орохоdo дулаан, сэбэр. Улаан булангай ханануудта няалгаатай гоёор шэмэглэгдэһэн харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд эндэ орогшодой анхарал татана. Эндэ бэшэгдэһэн тоонуудые, гоёор шэмэглэгдэһэн уряа лозунгнуудые харахадаа, мүнөөдэр ямар һаалишан мүрысөөндэ түрүүлжэ ябанаб, фермын һаалишан бүхэн жэлэй эхинһээ хэды шэнээн һү һаагааб, социалис уялганууд болон түсэбүүд хэр дүүргэгдэжэ байнаб гэхэ мэтэнүүдые харанабди.

Үнеэн бүриһөө 2 мянган һаа доошо бэшэ килограмм һү жэлдээ һаахын түлөө хүдэлөөн аймаг дотор үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Хэрбээ хоёр жэлэй саада тээ үнеэн бүриһөө 2 мянган килограмм һү һаагшадые хургаараа даража тоолохоор байгаа һаа, мүнөө аймаг доторнь зуугаад шахуу һаалишан энэ шатые дабажа гаранхай. «Восточные Саяны» колхоз дотор һаалишад Д. Д. Плашкинова, Д. Ш. Дарбалаева, Х. Н. Сыдеева, А. С. Шутуков, Д. Л. Пархаева гэгшэд хоёр мянгантанай тоодо ороһоор хоёр жэл болобо.

Таһархайн фермэдэ политинформатораар Д. С. Андыков, Ш. Б. Ошоров, агитатораар С-Ж. С. Пархаева, С. А. Малзурова гэгшэд хүдэлнэ гэжэ эндэ аржыса оэшээтэй соносхол сооһоо мэдэжэ абабабди. Һаалишад Д. Л. Пархаева, Д. Ж. Дарбалаева, С-Д. Н. Бодеева мүнөө социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Жэшээлхэдэ, «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор шагнагдаһан һаалишан Д. Ж. Дарбалаева 1973 ондо бүлэг үнеэдһээ 43000 килограмм һү һааха уялгатай аад, 43385 килограмм һү һаагаа гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 2483 килограмм һү һаагаад байна.

Гэхэтэй хамта, типографска аргаар барлан хэблэһэн «Һаалишанай хуудаһан» дээрэ һаалишадай үдэр бүриин һү һаали, түсэб, абаһан уялгыень харуулһан тоонууд бэшээтэй. Жэшээлхэдэ, һаалишан С. Р. Банчикова үнеэн бүриһөө 2000 килограмм һү һааха, 18 тугал түлжүүлхэ уялгатай гэжэ энэ хуудаһан сооһоо мэдэжэ абабабди.

Таһархайн һү һаа[...] фермын коллективэй соц[...] лис уялганууд. 1973 оной [...] дүрбэдэхи, 1974 оной нэг[...] дэхи кварталай туршада бэ[...] елүүлхэ зорилгонуудынь ил[...] лэ эндэ үгтэнхэй. Таһарх[...] һү һаалиин фермын улаа[...] булан соо нюдэнэй эрээ[...] хээр тоонуудые бэшээд ор[...] хёогүй, харин гоё һайхан[...] хүнэй нюдэндэ тором[...] хоёр-гурбан ондоо бү[...] шэрээр шэмэглэн гоёо[...] хой байһые онсолон тэмд[...] лэхэ шухала.

Үбэлэй үедэ болон [...] садшье тэжээлээ мал [...] рууһалагшад болон һаа[...] шад һайнаар гаргаһа[...] уялгатай ха юм. Тэр[...] һануулан, иимэ уряа-ло[...] эндэ үлгөөтэй байна: «Ү[...] тэжээл бэлэдхэхын тула [...] нии нүхэр шармайн [...] лөө бшуу. Тэжээлээ га[...] тэрэнээ имагтал буйлу[...] малдаа эдюулэ!».

Гэхэтэй хамта «Сая[...] галнууд» гэжэ ханын га[...] тэ тус фермэдэ гаргагд[...] Тэрэ ханын газетэдэ ажа[...] түрүүшүүл тухай, [...] политическэ хүдэлмэри[...] сэб гэхэ мэтэ материал[...] толилогдоһон байна.

Таһархайн һү һаал[...] фермын коллективэй а[...] даа амжалта туйлахад[...] иимэрхүү ойлгууламжын [...] дэлмэри ехэ туһа хүр[...] гэхэдэ алдуу болохогүй.

Тус фермын коллек[...] байгша ондо 3430 цен[...] һү гүрэндэ худалдаха [...] тэй юм. Даб дээрэхи м[...] нэй ёһоор, декабриин 1[...] логор жэлэй түсэб дүүрг[...] хэнь.

«Восточные Саяны» [...] хозой Таһархайн отделе[...] эрхилэгшэ Д. С. Анды[...] фермые даагша Г. А. [...] шенов, отделениин парти[...] организациин секре[...] М. Б. Бухаев гэг[...] габьяа эндэ илангаяа ехэ [...] жэ зааха хэрэгтэй.

С. ОЧИРОВ,
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: отде[...] ниие эрхилэгшэ Д. С. А[...] дыков.

БАРИЛГАШАДНАЙ АМЖАЛТАТАЙ

«Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй барилгашад һайн шанартайгаар, түргэнөөр барилга хэжэ, хүдөө ажалшадай эрилтые хүсэд хангаха гэһэн зорилго урдаа табина. Манай барилгашад бии байгаа арга боломжонуудаа сүм хэрэглэжэ, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ байнхай. Байрын гэрнүүдые, кошара, фермэнүүдые саг болзор соонь ашаглалгада тушаахын тула ехэхэн тэмсэл хэгдэнэ. Энэ талаар Сэлэнгын, Захааминай, Бэшүүрэй нүүдэл колоннонуудай коллективүүд һайн үрэ дүн туйлаһан юм.

Бэшүүрэй нүүдэл колонныn барилгашад хараалагдаһан болзор соонь барилгануудаа тушаадаг болонхой. Тэдэнэр байгша он соо 1 миллион 300 мянган түхэригэй барилга хэхэ даабаряа декабриин 4-дэ амжалтатайгаар дүүргээд, даабариһаа гадуур 500 хүнэй һуурнтай соёлой ордоной байшан ашаглалгада тушаахань.

Сэлэнгын нүүдэл колонныn барилгашад юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи шиидхэхы, жэлэй даабари байгша оной ноябриин 25-да түгэсхэһэн юм. Захааминай барилгашад байгша оной даабариһаа гадуур 75 мянган түхэригэй барилга хэхээр шиидэнхэй.

Манай нэгэдэлэй барилгашад байгша энэ жэлдэ хараалагдаһан барилгануудаа сүм саг болзор соонь ашаглалгада тушааха аргатай.

В. ПЕТРОВ,
«Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй инженер.

МОСКВА ЯМАР БОЛОХОБ

Мянга гаран промышле[...] на үйлэдбэринүүдтэй хот[...] индустриальна Моск[...] 1974 ониие угтахаар бэлэ[...] хэжэ байна. Угтаха гээш[...] мнай гүрэнэй түсэб болон я[...] варь—февраль һаранууд[...] абаһан уялгаяа дүүргэ[...] гэһэн удхатай. Тэрэшэл[...] техническэ, эмхидхэлэй т[...] лаар инженернүүдэй ур[...] бүтээһэн, һанамжалан дур[...] хаһан шэнэ юумэнүүд м[...] лэ «угтаха» гэһэн ойлго[...] до оролсоно.

Индустриальна ниислэл[...] мнай ажал хэрэгые элирх[...] лэн харуулһан тоо, барим[...] нууд эдэ үдэрнүүдтэ (д[...] кабрь соо) жэгтэй түргэнөө[...] хуушарна. Жэлэй түсэб[...] гадуур үшөө 1.100 автом[...] биль бүтээгдэбэ гэһэн сонон[...] хол «Автомосквич» нэгэд[...] лэй парткомоор һаяын үдэ[...] нүүдтэ дамжуулагдаа. Тэр[...] нэй удаа гурба хономсоор[...] үшөө 15 хүнгэн машинын б[...] тээгдэһэн тухай мэдээсэгд[...] һэн байна.

Москвагай завод бол[...] фабриканууд тэ энэ жэл [...] цех ба үйлэдбэри, нэгэд[...] дэһэн - оньһожоруулагда[...] 50 участок ашаглалга[...] оруулагдаа, автомат [...] линии ба 4.500 аад шэ[...] түхеэрэлгэ толхогдоо. Үйлэ[...] бэри дээрэ хүдэлжэ бай[...] хүнүүд лэ эдэ тоонуудые [...] бөөр ойлгожо, сэгнэжэ ш[...] даха. Эдэ баримтанууд [...] ниншье, ехэ ушар удхат[...] шье байна. Юундэб гэхэ[...] Москвагай олон тоото пр[...] приятинуудта бүтээгдэ[...] продукциин ургалта тех[...] кын туһаламжаар, шэнэ,[...] рүү онол арга болон түх[...] рэлгэнүүдые хэрэглэһэ[...] ашаар туйлагдана бшуу.

«Динамо» заводой колл[...] тив тухай мүнөө Москв[...] ходо хэлсэдэг, бэшэдэг[...] Ниислэлэй индустриин т[...] рүү предприятинуудай нэ[...] болоһон энэ заводто таб[...] жэлэй эхинһээ хойшо бү[...] дэн гараһан продукциин х[...] жээн 25 процентээр, ажи[...] ашаг үрэ — 30 процен[...] дээшэлээ. Иимэрхүү ург[...] социалис мүрысөөндэ хаба[...] далсагшадай ехэ, багаш[...] шэнэ дурадхалнуудые үйлэ[...] бэридэ хэрэглэһэнэй үрэ д[...] болоно.

Тус бүриингөө табан ж[...] лэй түсэбүүдые В. И. Лен[...] нэй түрэһөөр 105 жэлэй о[...] до зорюулжа дүүргэхэ [...] рилготой хүдэлөөн дина[...] вецуудай дунда дэлгэр[...] эхилээ. Тэрэнэй застаг[...] дүүргэгдэхэ байһанда т[...] этигээгүй бол, тунхаг таб[...] һанай үлүү гэжэ промы[...] ленностиин хүдэлмэрилэгш[...] һайн мэдэнэ. Харин дина[...] вецууд бэедээ найдан[...] Гансахан энэ жэлдэ 12 у[...] сток эндэ һэльбэгдэн шэн[...] хэгдээ. Тэдэнэй гурбанн[...] программна хүтэлбэри[...] Ерэхэ жэлдэ тэдэнь олон [...] нэ түхеэрэлгэ хэрэглэхэ, [...] рүү онол арга нэбтэрү[...] хээр хараалаанхай.

Үйлэдбэреэ улам нарижу[...] лан һайжаруулха гээшэ [...] зээдэшье зогсохогүй хүд[...] мэри. Сагай эрхэ байд[...] иимэ хаям.

В. БЕЛЯЕВ,
ТАСС-ай шэнжэлэгшэ.

ХҮН ЗОНОЙ АША ТУҺАДА...

Ивалгын ой модоной оньһожоруулагдаһан ажахын коллектив юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы жэлдэ эршэтэй һайнаар ажаллажа, үргэн хэрэглэлэй эд бараа шадаал һаа ехээр гаргахые оролдоно.

Ажахын бүхы хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд байгша оной үнгэрһэн гурбан кварталай туршада түсэбтэ даабаряа үлүүлэн дүүргэжэ, Россин Федерациин дамжуулгын Улаан тугые алдаагүй байхаһаа гадна, КПСС-эй обкомой, республикынгаа Министрнүүдэй Соведэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа.

Үргэн хэрэглэлэй эд бараа гаргадаг цехэйхид мүнөө үедэ эндэ республикын колхозууд болон совхозуудта шухала хэрэгтэй зүйлнүүдые шадаал һаа олоор бүтээхые оролдоно. Мүнөө үедэ теплицын комбинадуудта хэрэгтэй болодог раманууд эндэ олоор бүтээгдэхэһээ гадна, колхоз, совхозуудай тугалай, хурьгадай байрануудта хэрэгтэй болодог жэжэ хаалтанууд мүн лэ олоор бүтээгдэнэ.

Хүдөөгэй ажахынуудта, мүн арад зондо хэрэгтэй болодог зүйлнүүдые олоор бүтээн гаргагшадай бригадые залуу коммунист, Иван Алексеевич Федоров толгойлдог. Дүй дүршэлтэй энэ бригадир өөрынгөө даадаг бригадые шадамараар хүтэлбэрилдэг ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Залуу коммунист, профсоюзай комитедэй гэшүүн Иван Алексеевич хүн зондо, коллективтээ туһатай ехэ ажал хэлсэжэ байдаг.

Нүхэр И. А. Федоровой даадаг бригадын гэшүүд энэ жэлэйнгээ даабариһаа гадуур 12 мянга гаран түхэригэй элдэб хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргаха социалис уялга абаһан юм. Тэрэ уялгань мүнөө үедэ һайнаар дүүргэгдэжэ байна. Жэшээнь, элдэб мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд — жолоошон Михаил Дашиев, модо хюроодэгшэ Леонид Токарев, станок дээрэ хүдэлдэг Лида Корабенко болон бусад эрхим хүдэлмэришэд хамта дээрээ 75 хүн, хубиингаа жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргээ.

И. И. Федоровой даадаг бригадын гэшүүд эршэтэй һайнаар ажаллажа, табан жэлэйнгээ даабари дүрбэн жэл 10 һара соо дүүргэхээр шиидээ. Харюусалгатай энэ уялгаяа заатагүй дүүргэхын, хүн зоной аша туһада шадаал һаа ехэ ажал бүтээхын түлөө бригадын гэшүүд бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллажа байна.

Д. БАЛДАНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: И. Федоров.
Фотонь авторай.

ҺАНААГАА АМАРХА ҮШӨӨ ЭРТЭ

Саашадаа колхоз, совхозуудта адууһа малые түргэнөөр олошоруулха, харууһа, тэжээлыень улам һайжаруулха, оньһожоруулагдаһан, томодхогдоһон байрануудые олоор түхеэрхэ, мал ажалые промышленна түхэлтэй болгохо зорилгын табигдажа байхада, ветеринарна албанай харюусалга, үүргэнь хизаарлашагүй ехэ болоо.

Байгша оной июнь нарада Россин Федерациин ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй Ульяновска хотодо болоһон зүблөөн дээрэ энэ асуудал бүхы талаһаа дэлгэрэнгыгээр зүбшэн хэлсэгдэһэн, тодорхой хараа зорилгонууд табигдаһан байна. Илангаяа адууһа малай халдабарита, халдабарита бэшэ үбшөөр үбшэлхэ ушарые сүм зайсуулха, малай байрануудта ариг сэбэрые, үбшэнһөө һэргылхэ гүримые айхабтар наринаар сахидаг болохо асуудалда гол анхарал хандуулагдаа.

Адууһа мал олоор үсхэбэрилдэг манай республикада ветеринарна хүдэлмэриие эрид һайжаруулха гээшэ бүришье шухала болоно.

Хэнэйшье мэдэһээр үнгэрһэн жэлнүүдэй туршада ветеринарна мэргэжэлтэдэй оролдолгын ашаар манай эндэ адууһа малай халдабарита хамшаг үбшөөр үбшэлхэ ушар сүм усадхагдаа. Малай үүлтэр һайжаруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ талаар баһал бага бэшэ хүдэлмэри хэгдээ. Тэрэнэйнь аша үрэ эли тодо харагдажа байна.

Гэхэтэй хамта энэ талаар бүхы юумэ хэгдэшоо гэжэ һанаагаа амарха үндэһэн огто үгы. Малай харууһа, тэжээлые муугаар эмхидхэһэнһээ, гүүртэ, фермэ, отарануудта ариг сэбэрэй ёһоо сахигдадаггүйһөө, малай халдабарита бэшэ үбшөөр олоороо гарзалһанһаа, үнеэд, эхэ хонид, гахайнуудай һубайрһанһаа боложо, айхабтар ехэ продукци дутуу абтана. Энээн дээрэһээл олохон ажахынууд эдеэ хоолой зүйлнүүдые гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргэнэгүй.

Юһэдэхи табан жэлэй үнгэрһэн үе соо эхэ малай һубайрһанһаа боложо, республикын ажахынууд 41 мянган тугал, 569 мянган хурьга, 15,5 мянган унага дутуу абаа. Илангаяа Зэдын, Загарайн, Ахын аймагуудта эхэ малынь жэл бүри олоороо һубайрна. Ахын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз һүүлэй хоёр жэлдэ зуун үнеэн бүриһөө оройдоо 49—63 тугал тулжүүлээ. Мухар-Шэбэрэй «Путь Ленина» колхоз бүхы 38 гүүдһээ оройдоол 4 унага абаа. Бэшүүрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоз жэлэй 11 һара соо зуун үнеэн бүхэнһөө миил 39 тугал абаад байна.

Шалгажа үзэхэдэ, бүхыдөө һубайрһан малай 52 процентнь харууһа, тэжээлэй мууһаа, 20 процентнь искусственна урэжүүлгые буруугаар хэһэнһээ боложо тул үгөөгүй байна. Энэмнай нэн түрүүн ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандаһанһаа болоно гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Колхоз, совхозуудта мал олоор гарзалуулагдажа, ажахынуудта, гүрэндэшье ехэхэн хохидол ушаруулагдана. Гансахан нёдондо жэлдэ малай олоор гарзалһанһаа боложо, республика 8,8 миллион түхэригэй гарза хохидолдо ороо. Бүхы гарзалһан малай 97—98 процентнь гансал харууһа, тэжээлэй, байрын муугаа үхэһэн байна. Хяагтын, Сэлэнгын, Улаан-Үдын, Зэдын аймагуудта малынь бүришье һаа олоор гарзална. Үнгэрһэн зун Зэдын аймагай «Коммунизм», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта, Борьёогой совхоздо хамта 5 мянган хонид хура бороодо хээрэ байгаад зуура жа үхөө.

Хонидой зуһадаг газарнуудта һарабша сарай түхеэрхэ гээшэ тон шухала болонхой.

Олохон ажахынуудта мүнөө хүрэтэр малай бруцеллез үбшэнэй усадхагдаагүй байханьь яашье хүлисэшэгүй. Малай энэ үбшые сүм усадхаха арга боломжо, хүсэншье бии. Түбхын түрүүн гүүртэ, фермэнүүдтэ ариг сэбэрые сахиха, тиишэдэ ондоо тээһээ ерэһэн хүнүүдые, адууһа мал оруулхагүй хэмжээ абаха хэрэгтэй. Энэ талаар ветеринарна мэргэжэлтэд, аймагуудай санэпидстанциинхид, гүрэнэй инспекциин хүдэлмэрилэгшэд хамтаараа тэмсэхэ зэргэтэй.

Республикын зарим ажахынуудта малай диктиокаулез, мониезиоз, фасциолез, ценуроз үбшөөр үбшэлхэ ушар хаа яа үзэгдэһөөр. Хоринн совхоздо (директорынь нүхэр Данзанов, ветврач нүхэр Батуев), Хүрбын совхоздо (директорынь нүхэр Дамбаев, главна ветврач нүхэр Генденов), мүн Зэдын аймагай «Коммунизм» колхоздо, Торинн совхозуудта малынь хамуутай байба. Эндэ одоол ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд яаха аргагүй зэмэтэй бшуу.

Үхэрнүүд гуурташа, ашаг шэмээ ехээр доошолуулдаг гээшэ. РСФСР-эй олохон область, хизаарнууд малай гуурташа ябадалые сүм усадханхай. Харин тиихэдэ манай республикын Яруунын, Хоринн, Зэдын, Хурамхаанай, Хяагтын аймагуудай бүхы малай 30 процентнь арһандаа гуууртай байна. Энээниие саашадаа тэсэхын аргагүй. Мүнөө ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдтэ малай гуурай хорхойтой тэмсэхэ бүхы хэрэгтэй эм дом, элдэб хорон, оньһон түхеэрэлгэ гэхэ мэтэ хуу бии.

Ажахынуудта ветеринарна хүдэлмэриин ямараар табигдаһаниие, тэрэниие эрид һайжаруулхын түлөө юу хэхэб гэжэ ойрын сагта тодорхой хэмжээ абаха саг ерээ.

Малые элдэб үбшэнһөө хамгаалха, һэргылхэ, хаһа сагтань эмшэлхэ, харууһа, тэжээлыень һайжаруулха, гүүртэ, фермэнүүдтэ ариг сэбэрые сахиха хэмжээнүүдэй абтадаггүй дээрэһээл мал олоороо гарзална гээшэ.

Мүнөө колхоз, совхозуудай бүхы фермэнүүдэй олонхидонь тойруулаад ямаршье хаалта хэгдээгүй, ондоо тээһээ ерэһэн хүнүүд, адууһа малые арюудхаха санпропускник, дезобарьер гэхэ мэтэ хэгдээгүй байдаг. Тиимэһээ элдэб үбшэнэй дэлгэрхэ аюул үшөөл усадхагдаагүй байна ха юм. Үнгэрхэдөө үбшэн малые илгажа амарайнь байлгаха газаршье олонхи фермэдэ байдаггүй. Үнеэдынь бүхы малай байдаг хашаа соо туталлана, нарай түлынь шэбхэ шабааһан соо муухай газарта байлгагдадаг. Тиимэһээ нарай тугалнуудай гарзалха ушар олон үзэгдэнэ ха юм.

Адууһа малай олонхи фермэнүүдтэ байра сооонь шиигтэй нойтон, эхиюн муухай үнэртэй, харанхы хүйтэн байдаг. Малай иимэ муу байра соо байхадань ветеринарна мэргэжэлтэд энээндэ һанаа амараар хандадагынь гайхалтай. Фермэнүүдэй хэжуугаар наг шэбхэ, ехэ сугларжа, элдэб үбшэнэй дэлгэрхэ аюулые бүри ехэ болгоно.

Ветеринарна-санитарна хүдэлмэриие эрид гүримшүүлхэ хэрэг нэгэ-хоёр үдэр соо бүтээгдэшэхэ ажал бэшэ, энээндэ үдэр бүриин халуун анхарал хандуулжа, нэтэрүү оролдосотойгоор бэелүүлхэ хэрэг болоно. Һүүлэй жэлнүүдтэ Бэшүүрэй аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоздо, «Победа» колхоздо гахайн фермэнүүдтэ ветеринарно санитарна байдалые һайжаруулха талаар ехэ юумэ хэгдээ. Фермэнүүдынь хуу тойруулагдажа хорёологдонхой, ондоо хүн, малай зүндөө орохогүй болгогдонхой. Тэндэнь санпропускник, дезобарьер, үбшэн гахай хааха байра, гахай үүсэлхэ, үхэһэн гахай үбшэжэ үзэхэ газар гэхэ мэтэ хуу түхеэрэгдэнхэй. Хашаа, хорёо сооонь ходо сэбэрхэн, шэбхэнь үдэр бүри зөөгдэжэ, тусхай газарта сүтлүүлагдажа байдаг.

Нимэл газарта малай үбшэлхэ, гарзалха ушар тон үсөөн үзэгдэнэ ха юм.

Адууһа малай үбшэнтэй тэмсэхэ хүсэн яһала бии. Мүнөө республика доторнай аймагуудай 19 станци, аймагуудай болон аймагууд хоорондын 12 ветлаборатори, РНПВЛ, ветеринарно-санитарна 3 станци, 64 ветеринарна участок, 78 ветпункт хүдэлнэ. Дээдэ, дунда эрдэмтэй ветеринарна мэргэжэлтэд жэлһээ жэлдэ олон боложо байна.

Гэхэтэй хамта ажахынуудай олохон вет-мэргэжэлтэд хүдэлхэ тусхай байргүй дээрэһээ элдэб эм дом, биопрепарат, зэмсэг хэрэгсэлээ гэртээ барижа байдаг. Заримаинь өөһэдөөшье байха гэргүй, транспортаашье хангагдаагүй байха юм. Эдэ бүхы асуудалнуудые түргэн шиидхэхэ саг ерээ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй хүсөөр элдэб эм, хэрэгсэл хэгдэжэ, малай үбшэ эмшэлхэ, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ талаар яһала ехэ туһа үгэнэ. Гиподермин-хлорофос хорон бии болгогдожо, тэрэниие хэрэглэһэнэй ашаар мал гууртаха ушар эрид үсөөрнэ. Мүнөө тугал, буруугай бужууталгатай тэмсэхэ ТФ-130 хорон бии болгогдоо. Хэмэл һүн, хотын шууһан, минеральна зүйл, дабһа холиһон брикет, саратовска эһээбэри, обёосой шүлэн гэхэ мэтые ветеринарна лабораторинууд ехээр бэлдэжэ, ажахынуудта үгэнэ. Зарим ажахынууд үбшэлһэн үлбэртэһэн муу малые тэбээрүүлхэ тусгаар байра түхеэрдэг болонхой.

Энээнһээ уламжалан, мүнөө олонхи колхоз, совхозуудта бэлэдхэгдэһэн үбһэ тэжээлэй шанараар муу байһаниие хараада абажа, тэрэниинь зональна агрохимлабораторидо наринаар шалгаад, шанаржуулха хэмжээ абаха хэрэгтэй. Жэшээнь, муу шанартай тэжээл дээрэ байһанһаа боложо, зуун эхэ малһаа түл үсөөн абтана. Тиимэһээ илангаяа үбэлэй үедэ түрэхэ малда шэмэтэй һайн тэжээл эдюулхэ шухала.

Мүнөө бүхы малшадай хүдэлмэриин эгээл харюусалгатай хаһа малай — үбэлжэлгэ түлэг ябажа байна. Энэ үе соо ветеринарна мэргэжэлтэдэй урдахи харюусалга улам ехэ болонхой. Муу шанартай үбһэ тэжээл эдеэд мал үбшэлнэгүй аа гү гэжэ илангаяа наринаар хараха хэрэгтэй. Эхэ малай олоороо түрэжэ эхилхынь урда һайнаар харууһалха, эдеэлүүлхэ хүдэлмэри эмхидхэхэ, нарай малые һарин харууһанда байлгаха гэхэ мэтэ бүхы шухала асуудалнууд ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй үдэр бүриин анхарал доро байха зэргэтэй. Илангаяа үхэр малай байра соо дулаан, хуурай, сэбэр агаартай байлгахын тула анхарал һайса табиха байна. Адууһа малай харууһа, тэжээлые зүбөөр эмхидхэхэ талаар малшадай дунда һуралсал эмхидхэхэ, лекци хөөрэлдөө ходо үнгэргэжэ байха хэрэгтэй.

Хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсон, ветеринарна мэргэжэлтэд ажалаа эрид һайжаруулжа, табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ бүгэдэ арадай хэрэгтэ хубитаяа оруулха байха.

Б. НИКОЛАЕВ,
Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын министр.

Бухэдэлхэйн иимэ ехэ хуралдаанда хабаадаха золтой байгаа. Һүүлэй үедэ амгалан байдалай түлөө тэмсэлдэ зорюулагдаһан суглаанууд, уулзалганууд болоһоор байдаг һэн. Теэд иимэ ехэ, олон хүнүүдэй түлөөлэгшэдэй хуралдаан хэзээшье болоогүй юм. Дэлхэйн 143 гүрэнһөө 3200-аад делегат энэ хуралдаанда ерээ. Тон олон янзын политическэ һэтгэлэй нийтын организацинуудай хүсэл нэгэдүүлһэн гэһэн захятай 1100 национальна, уласхоорондын 120 организаци энэ эдэй түлөөлһэн байна. Энэ конгресс зарлаха үүсхэл гаргаһан организацинуудай олон юм.

Зарим гүрэнүүдһээ олон хүнүүдтэй делегаци ерэһэн байна. Жэшээнь, Индиһээ 220 хүнтэй делегаци, Францһаа 160, Штадһаа 150 хүнтэй,

һэн бээрээ. Американ Холбоото Штадууд зэбсэгтэ хүсэеэ бэлэн байлгаха гэжэ соносхобо. Эдэ бүгэдын түрүү үзэлтэй хүн түрэлтэнэй һанаа зобоожо байһаниинь элитэ. Хилын саанахи зарим делегадууд тэдэ үдэр нүүдтэ присмнигүүдһээ һанаагаа шаганажа ябадаг болоо һэн. Зүүн-Ородоһоо хүлеэлгэн байна гэжэ мэтээр баруун оронуудай радиостанцинууд ябадалые хашхараг, худал хуурмаг үгэ тараагаа байна.

Иимэ һанаа зоборитой сата аалин намдуу, амгалан байдалай илаха байһанда найдангаар нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ бүгэдэнэй һанаа сэдьхэл сэгтэ тагшаруулжа бэлэй.

— Улас түрын байдалай хэды орёо, зурилдөөтэ болоошье һаань, мүнөө дэлхэй хэр байгаа эб найрамдалай дотоолгын илаха байһанда

дүлөө бусад зоноо эшэ... эбэ. Гүрэнэйнгөө олонхи арад зониие элитэ байна гэжэ мэхэлнэ, — гэжэ Израилин түлөөлэгшэ Рут Любич мэдүүлбэ.

«Оршон тойрониие хамгаалха» комисси «Америкын эзэрхэглэгшэдэй бүхы муухай хойшолонгүйе урда Вьетнамай арад зон бэе дээрээ үзэһэн байна», — гэжэ Вьетнамай Оршон тойронгоо байгаалиие гэмтээхэдэ амитанай аймаг үгы хэгдэхэ гэжэ гэрэд доктор Ма Тхи Чу элитэ тодоор харуулба. Урда Вьетнамай дээрэ хаяһан бомбонууд Хиросима дээрэ хаягдаһан 750 атомно бомбонойхидол адлихан хүсэтэй юм. Зэрлиг галзуу дай хэһэнэйнь гэмээр ороной ой модоной хахад хубинь гэмтээгдэнхэй. Ахалсууд тарилгын гурбаннь хэмжээнэй гэмтэһэн байна. Хоёр хуби үгы хэгдэнхэй, далайн, гол мүрэнэй амитан аймагай зариманиинь огто үгы болошонхой. Малари убшэн тараадаг боргоонһон жэгтэйгээр олошоро. Үхибүүдэй дутуугаар түрэхэ, эрэмдэг, ухаа муутай үхибүүдэй гараха ябадал олошоро. Эрдэмтэд хүсэеэ нэгэдүүлжэ, Вьетнамай зоболонто газар дайдын гэмтэлэй хойшолонгуудые усадхаха хэмжээнүүдые абахыень Ма Тхи Чу уриалба.

Энэ комиссиин хүдэлмэридэ хабаадагшад Вьетнамай түлөөлэгшын энэ үгые халуунаар альга ташажа зүбшөөбэд.

Дэлхэй түбидэ амгалан байдал батадхахын түлөө тэмсэхэ зуураа үзэл суртал

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ЕХЭ ХУРАЛДААН

Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бухэдэлхэйн конгресс байгша оной октябриин 25-һаа 31 болотор Москвада үнгэргэгдэбэ. Нийтын элитэ ажал ябуулагша, Буряадай арадай уран зохёолшо Н. Г. Балданов, КПСС-эй Октябрьска райкомой секретарь В. Н. Башкеев манай республикаһаа энэ конгрессто хабаадаһан байна. Нүхэр Башкеевэй тэмдэглэл уншагшадай анхаралда табигдана.

Англиһаа 130 хүнтэй делегаци ерээ. Түлөөлэлгэ ехэтэй делегацинууд социалис оронуудһаа конгрессто хабаадалсаа. Жэшээнь, Болгариин Коммунис партиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Эб найрамдалай уласхоорондын Ленинскэ шангай лауреат Цола Драгойчева, ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Арадай отечественнэ фронтын бүхэвенгриин совеедэй түрүүлэгшэ Дьюла Каллаи, СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ЦК-гай секретарь Альберт Норден, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо Цэвэгмид, ДРВ-гэй культурын министр профессор Хоанг Минь Зиам, эб найрамдалай бүхэпольско комитедэй түрүүлэгшэ Юзеф Циранкевич, Кубын Коммунис партиин ЦК-гай гэшүүн Хуан Маринельо болон бусад элитэ ажал ябуулагшад социалис оронуудай делегацинуудые толгойлжо ерээ.

Дэлхэйн коммунис болон хүдэлмэришэдэй хүдэлөөнэй элитэ ажал ябуулагша, Испаниин Коммунис партиин түрүүлэгшэ Долоресс Ибаррури, Италиин Коммунис партиин Политбюрогой гэшүүн Тулио Веккети, Франциин Коммунис партиин ЦК-гай гэшүүн Раймон Гюйо, Англиин нийтын элитэ ажал ябуулагша, коммунист Айвор Монтегю, уран зохёолшо Джемс Олдридж болон бусад конгрессто делегат болоожо ерэһэн байна.

Совет делегаци тон олон хүнүүдтэй байгаа. Зохёолшод Георгий Марков, Мирзо Турсун-заде, Леонид Леонов, Чингиз Айтматов, Константин Симонов, Петрусь Бровка, Николай Тихонов, Кайсын Кулиев, композитор Дмитрий Кабалевский, космонавтнууд В. Николаева-Терешкова, Г. Титов, Советскэ Союзай Герой Алексей Маресьев болон бусад элитэ ажал ябуулагшад совет делегациин бүридэлдэ оролсоо.

Бухэдэлхэйн иимэ хуралдаанай Москва хотодо болоһониинь ехэ дэмбэрэлтэй байна. Юуб гэхэдэ, В. И. Ленин түрүүшын социалис гүрэнэй гадаадын политикын түрүүшын документ — эб найрамдал тухай декрет энэ хотодо бэшэжэ гаргаһан юм.

Эндэ зүбшэгдэһэн асуудалнуудые тоолологүй. Юуб гэхэдэ, хэблэлдэ үргэлөөр харуулагдаа һэн. Эндэ хараһан үзэһэн юумэн олон. Эдэниие бултыень эндэ мүн лэ дууһан бэшэхын аргагүй. Зарим бодомжонууд, уулзалганууд тухайда хуряангыгаар тогтохо хүсэлэн бии.

Конгрессэй болоожо байһан үдэрнүүдтэ улас түрын байдал ямар байгааб гэжэ зон һанана ёһотой. Дүтын Зүүн зүгтэхи дайнай дүлэ унтаргааха тухай Аюулгүйн Соведэй шиидхэбэри бэелүүлхэһээ Израиль гүрэной арсажа, үсэрэлдэжэ байһан үе. Советскэ Союзай зүгһөө ямар нэгэн аюултай алхам хэгдэжэ болохонь аа гү гэ-

этигэнэбди — гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев мэдүүлбэ.

Эб найрамдалай илаха байһаниинь юунһээ үндэһэтэйб гэхэдэ, социализм илан мандажа байна. Социалис оронууд адли хараа шугамтай, ябуулгануудтай гээшэ. Дарлалтынгаа гэнжэ таһалжа байгаа Ази, Африкын, Латиин Америкын олон гүрэнүүд болон арадууд эб найрамдалда дуратай, энээнэй түлөө тэмсэнэ.

Үнэн хэрэгэй түлөө тэмсэлдэ ами наһаяа үгэгшэдэй хоёр һамгадайнь конгресс дээрэ үгэ хэлэһыень хэзээшье мартахын аргагүй даа. Чилиин фашис этэгээдүүдэй бузар муухайгаар алаһан президентын һамган Ортенсия Бусси де Альенде Гвинейн Зеленый Мыс гэжэ аралнуудай Африкын бэеэ даанги парти байгуулагша, генеральна секретарь Амилкар Кабрал гэгшын һамган Анна-Мария Кабрал гэгшэд эндэ үгэ хэлээ.

— Португалиин хархисууд Амилкар Кабралые алаашье һаа, һанал бодолыень — арад зоной партида үнэн сэхэ байха, эрхэ сүлөөдэ дурлаха хүсэлыень, сэдьхэл зоригыень үгы хэжэ шадахагүй, — гэжэ А. М. Кабрал мэдүүлбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ конгрессэй хүдэлмэридэ ехэ удха шанартай байгаа, уласхоорондын байдалда һайн нүлөө үзүүлээ.

Пленарна заседаниинуудай болоһоной удаа конгрессэй хүдэлмэри комиссинуудта болоһон байна. 14 иимэ комисси хүдэлөө. «Национально-сүлөөрэлтын хүдэлөөн, колониализм болон расизмда эсэргүү тэмсэл» гэһэн комиссида би хүдэлөөб. Мүн бусад комиссинуудай заседаниинуудта хабаадалсаабди. Дэбтэртээ хэһэн зарим тэмдэглэл эндэ харуулһуу:

— Манай комиссида түрүүшын үдэр Марселино Дос Сантос, Мозамигые сүлөөлхэ фронтын вице-президент түрүүлэгшээр һууба.

Пинто Да Коста (Сен-Томе, Принсипе гэжэ Португалиин колони) үгэ хэлэбэ. Социалис гүрэнүүдэй һүр хүсэн айхабтараар ургаа, дэлхэйн түбиин арад зон империалис колониальна дарлалтада эсэргүү тэмсэлээ шангадхаа гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

СССР болбол олон үндэһэ яһатанай гүрэниие байгуулха талаар бултанда үльгэр жэшээ болоожо үгэбэ, арадуудай национальна болон социальна сүлөөрэлгэдэ харгы зам заажа үгэбэ, — гээд Хенк Херреберг (Суринам) хэлэбэ.

«Дүтын Зүүн зүгэй» комисси Израильда үгтэжэ байгаа Американ буу зэбсэг булимтархы эзэрхэг политикадань туһална гээшэ». Энэ муухай ябадалые болюулха эрилтэ Кипрэй түлөөлэгшэ Вассос Лиссаридис хэһэн байна.

«Израилиин зонхилогшо-

лай талаар зэргэ оршохо ёһон гэжэ байхагүй юм. Иимэ хархис номнолые элирүүлжэ буруушааха гээшэ түгшүүрилтэ байдалые һуларуулха, империализмда эсэргүү, дайнай аюул сараха тэмсэлдэ амжалта асарха нүхэсэл мүн болоно. Үзэл бодолойнгоо талаар тон олон янзын зоной конгрессто суглараһаниинь элитэ.

Конгрессэй делегадуудай дүрбэнэй нэгэ хубинь коммунистнууд байгаа. Социалис, социал-демократическа 49 парти, национально-демократическа, революционно-демократическа 58 парти, христианско - демократическа, либеральна болон бусад 74 парти, шажанай болоод бэшэ организацинуудай түлөөлэгшэд энэ хуралдаанда хабаадалсаа. Парламентын 233 депутат, элдэб профсоюзуудай 308 түлөөлэгшэд, эхэнэрэй, залуушуулай 104 организациин түлөөлэгшэд делегадуудай дунда байлсал. 14 комиссиин эүблөөнүүдтэ мянга гаран хүн үгэ хэлээ. Олон ондоо һанал бодолтой үгээ ойлголсохын тулада эндэ һайса хөөрэлдэһэниинь ойлгосотой.

Хэдышье үгэ буляалдаан болоо һаа, нэгэл асуудалаар — эб найрамдал хамгаалха, бэхижүүлхэ, аюулта дай жүрөөдэгшэдтэ, фашизмда эсэргүү эрид шууд сохилто хэхэ, эрхэ сүлөөгэйнгөө, бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэжэ байгаа арадта туһалха гэһэн нэгэн адли һанамжатай байбад.

Бүхэдэлхэйн хуралдаанай боложо байгаа нэгэ үдэр делегадуудай уулзалганууд болобо. Совет болон хариин парламентын гэшүүд, залуушуулай организацинуудай түлөөлэгшэд, эхэнэрэй организациин түлөөлэгшэд, үнгэрһэн дайнда хабаадагшад уулзаһан байна. Октябриин 30-да Киргизэй болон РСФСР-эй хэдэ хэдэн автономито республиканууда\ тэрэ тоодо Буряадай түлөөлэгшэд аха дүү Монголой Арадай Республикын делегадуудтай уулзабабди. Монголой делегацида 30 хүн байгаа. Арадай Ехэ Хуралай түрүүлэгшэ, СССР-эй элшэн сайд байһан Лувсанчултэм, Эрдэмэй академиин президент, академик Ширендыб, Монголой зохёолшодой холбооной түрүүлэгшэ Сономын Удвал, зохёолшод Чимит, Түдэв болон бусад делегадуудай дунда байлсаа. МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо, Монголой Эрдэмэй академиин гэшүүн-корреспондент, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй гэшүүн Цэвэгмид делегациие толгойлоо. Энэ уулзалгамнай хани халуунаар үнгэрөө.

Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй конгресс түүхэтэ хэрэг мүн болоно. Энэ хуралдаанай документ дэлхэйн хүгжэлтэдэ ехэ нүлөөтэй байха юм, улас түрын ехэ удха шанартай үйлэ хэрэг мүн. Партиин XXIV съездын тодорхойлһон эб найрамдалай программын бэелэлэй гэршэ мүн гэжэ нүгөө талаһаа энэ конгресс харуулна.

В. БАШКЕЕВ.

Венгриин зүүн районуудай нэгэндэ Дебрецен шадар нарые шэнжэлдэг Советскэ Союзда бүтээгдэһэн телескоп хабсаргагдажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Профессор Деже Лорант хабсаргалгын хүдэлмэриие шалгажа байна.

МТИ—ТАСС-ай фото.

Номой шэнжэлэл

ДАИШАЛХЫ ЗАМ ТУХАИ

Забайкалиин сэрэгэй округ тухай ном Зүүн-Сибириин номой хэблэлдэ барлагдан гаргагдаба. Һонирхолтойгоор, зохидоор бэшэгдэһэн энэ ном болбол Забайкалиин сэрэгэй округай ажа байдал, сэрэгшэдэй хүдэлмэри, һуралсал тухай, Эхэ оронойнгоо амгалан байдалые харуулха байһан генералнууд, офицернууд, сержантнууд, солдадууд тухай сэрэгэй түүхэтэ очерк болоно.

Оронойнгоо зэбсэгтэ хүсэнүүдые хүгжөөхэ талаар манай Коммунис партиин йуулжа байгаа хэмжээнүүдэй хубинь гэрэлдэбэ. Манай ... сэрэгэй округой түүхэ ... һэн Забайкалиин нягта холбоотойгоор Забайкалиин сэрэгэй округой оруулһан хубита тухай номой түрүүшын хуудаһанууд дээрэ бэшэгдэнэ. Сэрэгэй тус округые байгуулха хэрэгтэ В. И. Ленин ехэ анхарал хандуулһан юм гэжэ ном дотор тэмдэглэгдэнэ.

Байгалай үмэнэхи нютагуудта Совет засаг байгуулһан тухай, Совет засаг хамгаалалгада округой оруулһан хубита тухай номой түрүүшын хуудаһанууд дээрэ бэшэгдэнэ. Сэрэгшэдэй дунда большевигүүдэй ябуулһан ойлгуулжамжын хүдэлмэри тухай эхэ энэ ном. Нигэжэ Шэтын 2-дохи, Дээдэ Үдын 2-дохи, 3-дахи полкнуудай хасагууд хубисхалшадай талада оролһон байна.

Анха түрүүшын улаан гвардиин отрядуудай байгуулагдажа эхилһэн сагаа округтой түүхэ эхилнэ. Партиин элитэ ажал ябуулагшад В. М. Серов, Ф. Н. Петров, С. Г. Лазо, Д. С. Шилов, Г. П. Богомяков, Ф. Е. Балябин, В. К. Блюхер, И. П. Уборевич болон бусад сэрэг округ бэйгуулха, сэрэгшэдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байна гээд тус ном дотор хэлэгдэнэ.

КВЖД дээрэ болоһон дайнай үедэ сагаан хятадуудые усадхаха хэрэгтэ Забайкалиин сэрэгшэдэй оруулһан хубита ехэ. Хабаровск, Владивосток хотонуудые хамгаалһон түмэр харгы һэтэ сохин, Манжуурһаа хойшоо Байгал руу шэглэн хүбөрхэй сохилто хэжэ, Алас-Дурна зүгые Советскэ Россиһаа таһалан абаха гэжэ тэдэнэр һанаһан юм. 1929 оной июль һарын эхиндэ Хайлар, Чжалайнор, Манжуур станцинууд дээрэ гол хүсэнүүдээ элсүүлэн дайсадай дотолгоһоо орошо хамгаалха гэжэ Улаан-Үдэ, Эрхүү, Шэтэ хотонуудһаа сэрэгэй бүлэгүүд ааралтагаар хилэ шадар асаргадаһан байна. Эндэ болоһон байлдаанай үедэ хэдэн мянган сэрэгшэд баатаршалга гаргаһан юм.

Номой авторнууд баримтата материалнууд дээрэ үндэһэлэн, сэрэгшэдэй хүдэлмэри шадабари дээшэлүүлхэ талаар, тэдэниие шэнэ бүү зэбсэгээр хангаха талаар сэрэгэй командованиин, сэрэгэй Соведэй, партийна болон комсомолой организацинуудай ябуулһан ехэ хүдэлмэриие һайнаар харуулжа шадаа.

«Халхын гол дээрэхи илалта» гэһэн бүлэг соо самурайнуудай болоһон тэмсэл тухай бэшэгдэнхэй. Эрхүүгэй, Шэтын областинуудай, Буряад-Монголой, Якуткай АССР-нүүдэй партийна, комсомолой организацинууд японоһоо шангаар харгы хэжэ хэрэгтэ гэжэ оролдоно «аргаһан гээд ном дотор бэшэгдэнэ. Сэрэгшэд шэнэ бүлэгүүдые байгуулхын тула ЗабВО олон зониие сэрэгэй татаһан байна юм. Буряадай АССР-эй 25 часть болон нэгдэлнүүдэй 15.000 хүн сэрэгэй албанда абтаһан.

Монголой Арадай Республикын ара сүлөөгэй түлөө совет хүнүүд арслахгэгэр тэмсээ. Энэ байлдаануудта 192 хүн болон нэгэдэлнүүдэй СССР-эй орденуудаар, 17.000 гаран командирнууд, улаан армеецүүд үндэр шагналда хүртэһэн, эрхимүүдэй эрхимүүд Советскэ Союзай Геройн нэ-

рэ зэргэдэ хүртэһэн байна. Эхэ ороноо хамгаалгын дайнай жэлнүүдтэ ЗабВО хоёр ехэ үүргэ дүүргээ. Нэгэдэхинь, бэлэдхэл һайнтай сэрэгшэдые һургажа, фронтдо эльгээхэ, хоёрдохинь ороной Зүүн хизаарый аюулгүйе батаар сахяа. Дайнай фронтнууд дээрэ Забайкалиин сэрэгшэд гайхамшаг баатаршалга гаргаа һэн. 124-дэхи гвардейскэ стрелково полкын гвардии майор лейтенант Сергей Орешковэй баатаршалга тухай «На боевом посту» гэһэн фронтын газетын 1944 оной февралиин 23-ай номерто бэшэгдэһэн бэлэй. Улаан-Үдэ хотын паровоз-вагон заводой слесарь Сергей Орешков Васищево тосхоной дэргэдэ болоһон тулалдаанай үедэ дайсанай дзодой амбразура бэеэрээ хаахаһа, дайшалхы нүхэдөө абарһан юм.

1941 оной октябриин 25-һаа 1942 оной апрелиин 8 болотор Зүүн-Сибириин 93-дахи стрелково дивизиин сэрэгшэд Московско, Смоленскэ областинуудай 192 тосхон, һууринуудые сүлөөлһэн. 25.500 фашистнуудые үгы хэһэн, янза бүриин калибрай 150 тото буу, 40 миномёт, 250 пулемёт, 1.300 автомашина, 500 мотоцикл

усадхаһан байха юм.

Снайпернуудта зорюулагдаһан хуудаһанууд ехэ һонирхолтойгоор уншагдана. Буряад нютагай мэргэн аңгуушан Цыренджап Доржиев ехэ суута снайпер болоо бэлэй. Тэрэ 181 фашистнуудые үгы хэһэн, бүлэг мэргэн будуушадые һургаа һэн. Тэрэнэй һурагшад самолёт будажа унагаһан байна. Удаашгүй Доржиевай будажа унагааһан фашистнарай тоо 270 болоо бэлэй. 1943 оной январь һарада буряад арадай алдарта хүбүүн баатарай үхэлөөр унаа. Тэрэнэй габьяа Эхэ оромнай үнэлжөөр сэгнээ. Мэргэн будагша Ц. Доржиев Ленинэй орденоор, «Шэн габьяагай түлөө» гэһэн медаляар шагнагдаһан.

Дайнай һүүлээрхи жэлнүүдтэ зорюулагдаһан хуудаһанууд мүн лэ һонирхолтой.

Тус ном гоё һайханаар шэмэглэгдэнхэй. Олон тоото зурагуудтай. Армиин ба Далайн-Улаан сэрэгэй флодой ветерануудшье, Эхэ ороноо хамгаалха харуулда зогсохо бэлэдхэжэ байгаа залуушуулшье энэ номые һонирхон уншаха байха.

А. ГОРЯЧИЙ,
СССР-эй журналистнуудай холбооной гэшүүн.

Баргажанай аймагай хүн зоной хэрэглэмжэ хангаха комбинадай коллектив юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлые амжалтатайгаар дүүргэхын тула оролдоно. Тус коллективтэ 6-дахи разрядай оёдолшод Светлана Малькова, Тамара Молчанова, Анна Шелковникова, Наталья Вараксина гэгшэд халаанайнгаа нормо 160 процентээр дүүргэн ажалладаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 6-дахи разрядай оёдолшон Наталья Вараксина.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ХАРГЫН АЮУЛ ҺЭРГЫЛЭЕ

Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствэ республика дотор харгын аюул сахиха габшагай һара соносхоһон юм. Тэрэнэй дүн һаяхан согсологдоо.

Энэ һарын турша соо Буряадай харгынуудта зуугаад аюул болоһон байна. Тэдэниие шэнжэлжэ үзэхэдэ, олонхинь һогтуу хүнүүдэй харгыда ябага нүсэгөөр гараһанһаа, уунги жолоошодой һэргылэмжээ мартаһанһаа болоо.

Намартаа уһа шабар элбэгжэнэ, харгынууд дээгүүр тошон, мүльһэн хүрэжэ, халтируухай болодог. Иимэ сагта автомашинануудай жолоошодшье, ябаган хүнүүдшье үлүүгээр һарилха ёһотой. Теэд энэ һэргылэгдэдэггүй байна.

Октябриин 26-да Улаан-Үдын авиационно техникумэй студент М-106 түхэлэй мотоциклда мордожо, харгыда гараһан байна. Тэрэ тусгаар малгай үмдөөгүй, мотоцикл жолоодохо үнэмшэлгэгүй. Теэд энээндээшье наридаагүй, үшөө архи уугаа. Эсэстэнь харгыда ябаһан нэгэ эхэнэрые дайража архёо.

Гол түлэб иимэнүүд лэ усалнууд болодог байна. Һогтуушуулай харгыда бии болоходо һэргылхэ ёһотой аад, зариман гэмтэжэ һалана. Тэдэнэр һогтуу хүниие үйлсэдэ харан сасуу милицидэ дуулгаха ёһотой байгаа.

Автомашинануудай зарим жолоошод мүн лэ һогтуугаар харгыда гарашана. Жэшээнь, Буряадай автотранспортна управлениин автобусой жолоошон Трубников наһанаал хүниие дайража, гэмтээгээ. Харгыда ябаха дүримэй ёһоор, машинаяа тэндэнь байлгаха ёһотой аад, гэмээ сагааруулха гэжэ, ондоо тээшэнь абаашажархёо. Зарим предприятинуудта харгын дүрим сахиха тухай ажал тон һулаар ябуулагдана.

Гэхэтэй хамта, өөрынгөө гэмээр машинада дайруулдаг, тиигэжэ бэеэ гэмтэхэһээ гадна, эгээлэй, юрын хүниие тодхорто оруулдаг хүнүүд бии. Жэшээнь, ноябрь һарада харгыгаар ябаһан гурбан залуу хүбүүд машинада дайруулаа. Тиигээд мэргэжэлтэдэй шалгалта хэжэ үзэхэдэ, тэдэ һогтуу байхаһаа гадна, болохогүй газараар харгы гараһан байна. Үшөө нэгэ жэшээ дурдая. Хяагта ородог харгы дээрэ машинада даруулһан хүн хэбтээ. Дараһан машинашье олдоогүй, гэршэнэршье байгаагүй. Тусхай шэнжэлгэ хэхэдэ, тэрэ хүн архи уунхай ябаһан байна. Тиигээд болохогүй газараар харгы үнгэржэ ябатараа, һэлгэсэлдэһэн машинануудай хоорондо ороһон байна.

Харгын аюул сараха һарын үедэ гурим, дүрим эбдэһэнэйнгээ түлөө гурбан зуу гаран ябагашуул ялада унаа. Энээгээр һэргылхэ хүдэлмэри хизаарлагдаа бэшэ даа. Автопредприятинуудта лекцинүүд уншагдаа, харгынууд дээгүүр һайн дуратанай постнууд хүдэлөө. Хүдөөгэй автомашинын харгынууд дээгүүрхи тэмдэгүүд шэнэлэгдэһэн байна. Элдэб хадын, эрид газарай, годирхой харгынуудта хаалтанууд олон хэгдээ. Улаан-Үдэ хотодо километрэй зайда харгын хаалтанууд хэгдэһэн байна. Иимэ олон янзын ажал хүдэлмэридэ нийтэ зон эдэбхитэйгээр хабаадаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Энээнһээ гадна хэблэл, радио болон телевиденеэр олон лекци уншагдаһан, статьянууд толилогдоһон байха юм.

Тус һарын үедэ хэгдэһэн шалгалтын ёһоор, бүхы дээрээ харгын дүрим эбдэһэн ниилээд олон ушар элирүүлэгдээ. Энээгээр бодоходо, харгын аюул һэргылхэ талаар хүдэлмэри ниилээд горитой ябуулагдаха ёһотой байна. Тэрээндэ республикымнай олониитэ эдэбхитэйгээр хабаадаха ёһотой.

Г. ТОЛОКНОВА,
ГАИ-гай инспектор.

ТЕАТР

ДУРАН ТУХАЙ ДОМОГ

(Харагшын һанамжа)

Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ Гүрэнэй буряад драмын театрай байшан соо «Козы-Корпеш ба Баян Слу» гэжэ зүжэгэй эхилжэ, хүшэгын нээгдэхэдэ, иимэ үзэгдэл таанад харахат: үмхирһэн модон гэр, тэрэнэй зүүн ханын захаар хуушан модон орон дээрэ малаан тархитай, үндэр гохигор үбгэн унтажа хэбтэһэнээ, гэнтэ сошоһон юумэндэл, тараганан бодоод, гэр соогуураа түргэ, түргэн алхалан ябана.

Үбгэнэй хүйтэн харасатай нюдэн ялалзана, иишэ тиишээ һэжэглэн хараад:

— Минии зөөридэ булта абтажа, шоно шэнги шүдөө хабиралдана. Яажашье һаань, Карабайе үгырүүлхэ гэжэ оролдоно. Ямар муухай атаархуу зон гээшэб!—гэжэ өөрөө өөртэеэ хөөрэлдэнэ.

— Эй, Жантык!—гэжэ шангаар тэрэ хашхарна.— Энэл Жантык лэ үнэн сэхэ сэдьхэлтэй хүн даа...

Газааһаа Жантык гэгшынгээ оромсоор:

— Жантык, дээшээ гаража һуу. Би өөрөө өөртөө этигэдэгби, теэд шамда өөрэһөөшье үлүүгээр этигэдэгби. Үй түмэн хара зон зүүдэндэмни үзэгдэбэ. Дайсад зүүдэндэмни үзэгдэбэ. Тэдэн олон һүрэг адуундамни дебтэлоо,—гэжэ Карабай хэлээд, нүгөөдынгөө юу хэлэхые хүлеэн, шоно шэнгеэр гэтэшоод һууна.

Игэжэ казах драматург Г. Мусреповэй найруулһан «Козы-Корпеш ба Баян Слу» гэжэ эхилнэ. Эдир залуу Козы-Корпеш хүбүүн урин сэбэр Баян-Слу гэжэ басаган хоёрой арюун һайхан инаг дуран тухай казах арадай дунда хэлсэгдэдэг домог зүжэгэй гол үндэһэн болоожо үгэнэ.

Малаан тархитай, хүйтөөр һэжэглэн хараһан нюдэтэй, маряанги зээлэн гэшхэдэлтэй, үндэр гохигор үбгэнэй нэрэ—Карабай. Тэрэ хадаа Баян-Слу басаганай эсэгэ (артист Ц. Пурбуев). Энэ үбгэнэй хуушан гэрые, модон орониие, үмдөөд ябаһан муушаг тэрлигые харахадаа, тэрэнэй 20 һүрэг болоожо хубаарһан 20 мянган адуун тала дайдаар бэлшэжэ ябана гэжэ хэлэхээр бэшэ. Карабай бүхы наһан соогоо адуун һүрэгөө үдхэжэ, алта мүнгөө нюужа, амандаа эдингүй, арадаа үмдэнгүй, үдэрэй һанаан, һүниин зүүдэн болоожо ябана ха юм! 70 жэлдэ үдхэһэн адууниинь тэрэнэй сэдьхэлэй гансахан баяр, омогорхол болоно. Алта мүнгэнэй түлөө Карабай түрэһэн ганса басагаяа зол жаргалһаань хахасуулхаар бэлэн байха юм. Баян-Слу басаганиинь эсэгээ һэжэгтэй, һанаа үнөөн боломоор айдаһатай байдалда байлгадаг болоо ха юм. Юуб гэхэдэ, баян айлай олон хүбүүд Карабайнда ерэдэг болоо. Хэрбээ эдэнэй нэгэндэ басагаяа хадамнаа һаамни, тэдэ зөөридэмни хорхойтожо, намда үхэлэй нүхэ малтаха гэжэ Карабай Жантыгта хэлэнэ. Тиимэһээ Карабай Куникей һамганһаа олон жэл соо нэхэдэг байгаа:

— Би хүбүүтэй болохо гээд, харин ши намда басага

түрөөш. Басаган хүн юу хэжэ шадахаб!!

Уур сухалдаа дарагдажа, хүн бүхэниие һэжэглэн, элдэб хара бодол толгойдоо бодожо ябана. Карабайн образые харуулһан Буряадай АССР-эй габьяата артист Ц. Пурбуев богони ухаатай, хомхой хобдог баян хүнэй сэдьхэлэй байдалые тон үнэншэмөөр, бэлиг шадабаритайгаар гүйсэдхэжэ шадаа.

Зүжэгэй эхилхэһээ хойшо Карабай баянай хажууда Жантык (Буряадай АССР-эй арадай артист Д. Дондуков) дахасалдана. Энэ хүмнай эзэнэйнгээ баруун гарынь болоһон хадаа, зүүдыень тайлбарилжа, тэрээндэ һайниие хэхые оролдоһон шэнгеэр хажуу талаһаа харагдана. Жантык Карабайн хүлдэ мүргэжэ, урдуурнь мүлхихөөр бэлэн. Үнэн дээрэ Жантык үнэгэн мэхэтэй, хүнэй нюурта энеэгээд, нюргандань далайдаг, хониной арһа хэдэрээд ябаһан шоно мүн. Юундэб гэхэдэ, Карабай эзэнэйнгээ баялигые гартаа оруулхын тулада тэрэ элдэб олон арга, мэхэ, хоёр хүнэй хоорондо хоохон хоб үгэ зөөжэ, тэдэниие дайсад болгоно.

— Эй даа, һохор эрбээхэйнүүдтэл адли, тэнэг амитад байнат даа,—гэжэ тэрэ хэлэнэ.

Һайрхуу баян Кодар джигидэй атаа жүтөө, үгытэй, үнэн сэхэ Козы хүбүүнэй инаг дурые өөрынгөө хара бодол бэелүүлхын тула хэрэглэжэ шадана. Эдэ хоёр залуу хүбүүдые Баян Слугай түлөө бэе бэетэйнь наншалдуулна. Зоболон дээрэ зоболон нэмэг, жаргалай хойноһоо үхэл дахаг гэжэ тэрэ сэдьхэжэ ябана. Зүжэгэй түгэсхэлдэ Жантык өөрынгөө эзэн болохо Карабайн һохор шоно шэнги байһые наадалан, өөрынгөө үнэгэн мэхые һайхашаан, сэдьхэлдээ энеэн ябана. Буряадай АССР-эй арадай артист Д. Дондуков энэ ролиие тон һайнаар харуулан наадажа, үни удаан хадуугдама образ гаргажа шадаа.

Зүжэгэй гол герой—Козы-Корпеш (артист М. Елбонов) үгытэй, эрэлхэг, үнэн сэхэ хүбүүн. Урин налгай зантай байһандаа, тэрэ хүбүүн хүндэ бэлээр үнэншэдэг, һайхан сэдьхэлтэй. Тонуул хээд ябаһан Кодартай түрүүшээр хадын хабшалда уулзахадаа, Козы тэрээндэ зам заажа, һайн ябахыень хүсэн үлэнэ. Теэд зүжэгэй үйлын хүгжэхэ тума тэрэнэй абари зан хубилжа, юумэндэ түргэн үнэншэдэг хүбүүн байһанаа, эрэлхэг хатуу зоригтой джигит болоно. Козы—Баян-Слугай бага наһанайнь нүхэр. Үншэн хүбүүе эхэтэйнь Карабай баян түрэл аулһаань 12 жэлэй саада тээ намнаһан байгаа. Баян-Слу эдэ бүхы жэлнүүдтэ Козы тухай зүрхэ сэдьхэлдээ дурдан ябана. Мүнөө Козыгай түрэл аулдаа бусажа ерэхэдэ, Баян-Слу тон жаргалтай. Баян-Слу (актриса Д. Жапхандаева) арюун сэбэр һанаатай, һайхан сэдьхэлтэй, инаг дурандаа үнэн сэхэ басаганай образ харуулжа шадаа. Карабай эсэгынгээ үй түмэн адуунһаа Кодарай ху-

лууја ошоходо, хойноһоонь бусаахаяа, сэрэгээ ударидан, Баян-Слу эрэлхэгээр нэхэжэ ошоно. Тэрэ инаг дуранайнгаа түлөө тэмсэнэ, инаг Козыдаа этигэн, найдан ябана.

Козы дайсадай гарһаа наһа барана. Инаг нүхэрөө гээхэдээ, Баян-Слугайшье зүрхэн сохилхоо болино. Теэд эдэнэрэй инаг дурые ажабайдалай хара хүсэн диилэжэ шадаагүй. Инаг дуран бүхы ажабайдалай бэрхэшээлтэ дабаануудые дабажа гарадаг ха юм. Инаг дуран—ажабайдалай агуу ехэ эхин. Энэ зүжэг соо Козы Баян хоёрой дуран ямар һайхан бэ! Ёһотойл казах арадай Ромео Джульетта хоёр лэ.

Козыгай эхэ Макпалай образые (Буряадай АССР-эй габьяата артистка В. Амханова) харагшадые үнэншүүлхээр наадаа. Эхын урин сэдьхэл, уран гарые, эхэ хүнэй хүүгэдтээ ходоодоо һайниие хүсэн ябадагые актрисын тон бэлиг шадабаритайгаар харуулжа шадаһаниинь һайшаалтай.

Актриса Д. Чимитова Карабайн һамганай образ харуулна. Энэ эхэнэр өөрынгөө үбгэнһөө айлаг, тэрэнэйнгээ мэдэлдэ байдагшье һаа, түрэһэн басаганайнгаа зол жаргалай түлөө тэмсэхэ хүсэ шадал олоно.

Артист Ц. Цырендоржиев Айдарай роль наадаа. Залуу артист яһала бэлигтэй хүн байһанаа энэ зүжэгтэ үшөө дахин гэршэлээ.

Артист Ф. Иннокентьевэй сценэ дээрэ бии болоходо, манай харагшад ходоодоо альга ташалгаар угтадаг ха юм даа. Мүнөөшье хүнүүдые энеэлгэжэ, тэдэнэй дунда зэмэгүй, аймхай ябадаг үбгэжөөлые тэрэ зураглан харуулба.

Артист В. Кондратьевай наадаһан Кодар эрэлхэгшье һаа, һэнгэргүй, һайрхуу хүн. Баян-Слугай урда толгойгоо гунхуулһандаа, эрэ хүн хадаа алдараа аршалха хэрэгтэй гээд Карабайн үй түмэн адууһаа намнажа абаашана. Кодар энэ ябадалаараа «дархан солоёо» нэрлүүлбэб гэнэ. Кодар нэгэ талаһаань эрэлхэг, урин сэдьхэлтэй хүн хадаа Баян-Слутай һайн нүхэд байхала хүсэжэ, инаг дураяа дурадхана. Нүгөө талаһаань эрэ хүнэй нэрэ хүндын түлөө тэмсэжэ ябанаб гэжэ дээрмэдэл, тонуул хэнэ. Кодар хадаа Козы Баян хоёрой инаг дуранда атаархажа, Жантыгай мэхэдэ ороод, Козые нюрганһаань хадхажа алана. Энэ эрэлхэг дорюун аад, һайрхуу джигидэй образые В. Кондратьев һайнаар харуулаа. Сэдьхэлэй тэмсэл—һайн муу хоёрой тэмсэл Кодарай досоо бусална.

Х. Намсараевай нэрэмжэтэ Буряад драмын театрай артистнууд бэрхээр наадажа, жаргал дуран тухай домогые һайханаар харуулаа гэжэ һанахаар.

Би энэ зүжэгые дүрбэ дахин хараашье һаа, үшөөл ошохо дурамни хүрэдэг. Юундэб гэхэдэ, дуран тухай казах арадай домоглоһониинь юугээрээб даа түрэл зонойѝмни үльгэр мэтээр һанагдадаг.

С. БАБУЕВ.
Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ БГПИ-гэй 5-дахи курсын студент.

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

МАЛШАДТА АНХАРАЛ ХЭРЭГТЭЙ

Декабрь һара гаража, жабартай хүйтэн саг ерэбэ. Энэмнай колхоз, совхозуудай малшадай ажалай эгээл харюусалгатай хаһа болоно гээшэ.

Хүрбын совхозой малшадай зорилго тодорхой. Үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ гэжэ тэдэ шармайн оролдоно. Малшадай ажал хүндэшэг гэжэ бултанда мэдээжэ. Ажалыень хайшан гэжэ хүнгэдхэхэб, яажа туһалхаб гэһэн асуудал ходо гаража байдаг.

Малшадые соёл культурын талаар һайнаар хангаха гээшэ тон шухала. Нэн түрүүн малшадай захиһан газетэ, журналнуудые саг соонь хүргэжэ үгэхэ хэрэг тон ехэ удха шанартай болоно. Энэ талаар манай нютагта дутагдалтай гээд һанагдана.

Мүн малшадта лекци уншаха, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ талаар бираатай юумэн хэгдэнэгүй. Зарим газарта кино харуулха арга боломжо бии аад, хэрэглэгдэнэгүй. Холын гүүртэ, отарануудта ажалладаг малшад үни удаан саг соо кино харадаггүй байха юм. Тиихэдэ тэдэнэртэ концерт наадан харуулагданагүй.

Совхозой малшадай үбэлэй байрануудта автолавка хаа-яа ябадаг. Ошоходоо тэдэндэ хэрэгтэй эд бараа, эдеэ хоолой зүйлнүүдые абаашадаггүй ябадал баһал дайралдадаг байна.

Эдэ дутагдалнууд тушаа сельсоведэй, аймагай Соведэй гүйсэдкомой культурын таһагай хүдэлмэрилэгшэд мэдэжэ байбашье, зохихо хэмжээ абадаггүй байха юм. Малшадта үдэр бүриин анхарал хэрэгтэй. Тэдэнэй эрилтые һайнаар хангадаг болохо саг ерээ гээд һанагдана.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА,
хүдөө бэшэгшэ.

Хориин аймаг.

КАИРТАХИ ҮНЭТЭ ШУХАГ ЗҮЙЛНҮҮД

ЕГИПЕТ ороной айхабтар ехээр хүгжэнги байһыень эртэ урда сагай хүшөөнүүд элирхэйлэн гэршэлдэг юм. Тутанхамоной хүүртэхи үнэтэ шухаг зүйлнүүд энээнииe үшөө дахин гэршэлэн харуулна. Тутанхамоной хүүртэхи үнэтэ шухаг зүйлнүүдые нээхын тула Англиин археолог Говард Картер наһанайнгаа олохон жэлнүүдые зорюулһан байха юм. Лорд Карнарвон, тэрэнэй басаган леди Эвелин Герберт, египтолог Кэллендер гэгшэд тэрээндэ туһалһан байна.

Эдэнэй урда тээ мүн бусадшье оронуудай эрдэмтэд, хулгайшад Тутанхамоной хүүртэхи үнэтэ шухаг зүйлнүүдые бэдэрэн олохын тула ехэ оролдолго гаргабашье, һула һалаһан байгаа. Харин эдэнэр баяжахын, олоһон юумэеэ үбэршэлхын тула бэшэ, харин бүхы хүн түрэлтэнэй ерээдүйн аша туһада баатаршалга гаргажа, аяар долоон жэлэй турша соо үсэд нэтэрүү бэдэрэлгэ хэн, энэ хүүрэй хоморой шухаг зүйлнүүдые нээһэн.

Һонирхолтой юумэниинь юуб гэхэдэ, малталга хэхэеэ ерээд, отог урсаяа заһахадаа, эгээл энэ хүүр дээрэ һууриень табижархиһан байгаа. Олон жэлэй турша соо малталгануудые хэһэнэй һүүлээр, 1927 оной февралиин 3-да, археолог Картер фараоной нюур шарайе хараа һэн...

Тиин мүнөө Египедэй Каиртахи музейһээ эртэ урдын искусствын 50 үнэтэ шухаг зүйл саг зуураар Москвада асарагдажа табигдаба. «Тутанхамоной хүүртэхи үнэтэ шухаг зүйлнүүд» гэһэн выставкэ декабриин 7-до эндэ, А. С. Пушкинай нэрэмжэтэ Уран зурагай искусствын гүрэнэй музей соо нээгдээ. Мэдэгдээгүй скульпторнуудай, ювелирнүүдэй 3500 шахуу жэлэй үеэр урлаһан, 50 жэлэй урда тээ археологуудай олоһон бүтээлнүүд табан зал дотор табигдаһан байна. СССР-эй Культурын министерствын, Египедэй эртэ урдын үнэтэ шухаг зүйлнүүдые хамгаалха генеральна эмхиин хоорондын хэлсээнэй үндэһөөр энэ выставкэ эмхидхэгдээ.

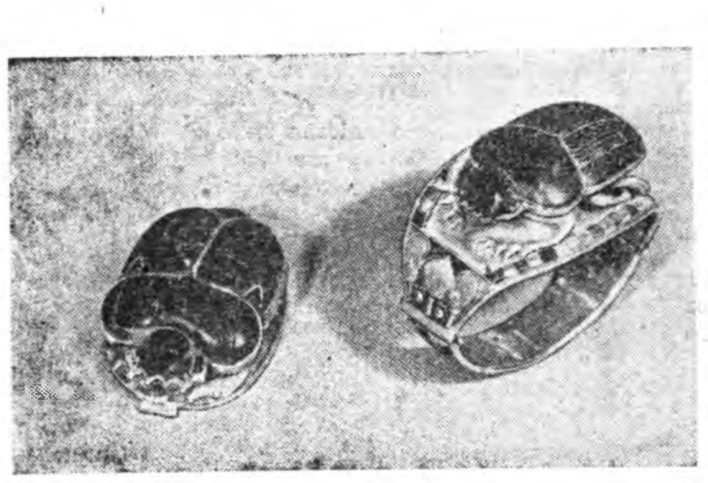

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Тутанхамоной алтаар хушагдаһан модон дүрсэ; алтан кинжал; алтан браслет ба алтан зүүдхэл (зүүн таладань); модоор хэгдэһэн бишыхан саркафаг.

ТАСС-ай фотохронико.

ҮНШАГТЫ, һонирхохол байхат

ЭРТЭ УРДЫН АРАБ ХАШАРҺАН МҮНГЭН ВОЛГЫН ЭРЬЕҺЭЭ ОЛДОБО

ЛЕНИНГРАДАЙ гүрэнэй университедэй археологическа экспедици эртэ урдын араб хашарһан мүнгэнэй ехэ нөөсые һаяхан олобо. Дамаск, Медина ас-Салям, Басра ба Араб Зүүн зүгэй бусад хотонуудта шудхагдаһан 2305 дирхем Ярославль шадар, Волго мүрэнэй эрьедэхи эртэ урдын отог һуурида малталгануудай үеэр олдоо.

— Энэнь СССР-эй Европын хубида олдоһон эгээл ехэ нөөсэнүүдэй нэгэн мүн гээд нэрлэжэ болохо, — гэжэ экспедициин хүтэлбэрилэгшэ Игорь Дубов хөөрэнэ. — Мэргэжэлтэдтэ мэдээжэ болоогүй хашарһан мүнгэн, жэшээлхэдэ, Оммейядай хан түрын үеын испано-араб мүнгэн тэдэнэй дунда бии.

Эдэ хашарһан мүнгэнэй олдоһон эртэ урдын отог һуурин IX зуун жэлдэ хамаадана гэжэ эрдэмтэд багсаана. Тус отогой талмай табан гектар газар эзэлдэг байһан хэбэртэй. Тэрэ үе сагта энэнь яһала ехэ хото байһан болоно бшуу. Олдоһон зүйлнүүдээ хараад үзэхэдэ, эндэ ажаһуугшад бүд нэхэдэг, арһа элдэдэг, загаһа баридаг, аралжаа наймаа эрхилдэг байгаа ха. Онсо һонин юумэниинь юуб гэхэдэ, тэрэ үеэр Русьта мүнгэн байгаагүй, тиимэһээ элдэб оронуудай хашарһан мүнгэн, тэдэнэй дунда араб дирхемүүд хэрэглэгдэдэг байһан ха.

1968 ондо эндэ араб хашарһан мүнгэн олдоһон байгаа.

Эрдэмтэдэй һанамжын ёһоор, эдэнь ород-араб худалдаа наймаанай харилсаа холбоон тухай баримтануудые элирүүлгэдэ туһалха байна.

(ТАСС).

250 МИЛЛИОН ЖЭЛЭЙ МОДОН

БЕРЛИН. Карл-Маркс-Штадт хотодо барилгын хүдэлмэриин хэгдэжэ байха үеэр шулуун шэнги хатуу болошоһон модон олдобо. Эрдэмтэдэй сэгнэлтын ёһоор, энэнь 250 миллион жэлэй модон болоно. Хэдэ миллион жэлэй турша соо газар доро байһан 80-яад ургамалай үлэгдэлнүүд рудата уулын хормойдохи энэ хото шадар олдоһон байха юм. Хэзээ нэгэтэ эндэ вулкан байһан байгаа ха гэжэ эрдэмтэд тоолоно. Тэрэнэй тэһэрхэ үедэ гараһан хайлмаг бурма оршон тойронхи ургамал мододые соноожо, баряад зарсашаһан байгаа. Археологуудай эдэ олошонууд Карл-Маркс-Штадта саг үргэлжэ хүдэлдэг выставкэдэ табигдан харуулагдана.

ПРЯНИК... ТОРУНЬ ТУХАЙ ҺАНУУЛНА

ПОЛЬШЫН эртэ урдын Торунь хотодо хүрэһэн аяншалагша бүхэндэ угалза хээтэй пряник дурасхаал болгогдон үгтэдэг юм. Польшодо прянигуудые шадамар бэрхээр бэлдэдэгынь XIV зуун жэлһээ мэдээжэ. Эртэ урда сагай энэ амтата эдеэн Японда, Хитадта, Турцида эльгээгдэдэг байһан. Холын замда мордохоёо байһан сэрэгшэдтэ зорюулагдан, пряник болгогдодог бэлэй.

Тиин мүнөө болотор Торуньда баригдаһанһаа үлүү һайн прянигуудые орон дотор олохогүйт. Эдэнь амтатай, түхэл хэлбэреэрээ өөрсэ юм. Аяар 1640 ондо бии болгогдоһон, «Коперник» гэжэ кондитерскэ фабрика Торуньда хилээмэ баригшадай хэдэн зуугаад жэлэй ёһо заншалые үргэлжэлүүлнэ. Дундада зуун жлнүүдэй сэрэгшэдэй, гербнүүдэй, амитадай, хомор шубуудай дүрсэтэй прянигууд тус фабрикада болгогдодог байна. Эрхим шанартай, өөрсэ түхэл шэнжэтэй байһанайнгаа түлөө эндэхи эдеэ хоолой зүйлнүүд уласхоорондын выставкэнүүдэй шангуудта оло дахин хүртэнхэй.

(ТАСС).

Спорт

Шатар

5-хи, 6-хи НААДАНАЙ ДҮНГҮҮД

Россин Федерациин Спортын комитедэй уряалаар Москва ошохоор мордоһон, мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаһан Будажап Занданов наадаанһаа гараба. Шатараар бэрхэ, оюун бэлигтэй байһаниинь хараада абтажа, тэрэ Москвагай интернат һургуулида һураха болоо. Бэрхэ тренернүүдэй хүтэлбэри доро тэрэнэй шадабарииe үшөө дээшэлүүлхэ гэһэн шиидхэбэри абтаа бшуу.

Тиин Улаан-Үдын ба «Труд» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө боложо байгаа шатараар мүрысөөнэй табадахи, зургаадахи нааданда залуу шатаршан хабаадабагүй.

Һүүлшын хоёр нааданда Сергей Сапарин һургуулиин һурагшад Громов, Андреев гэгшэдые шүүгээ. Залкинд багшанарай институдай студент Брылёв, Балханов («Труд») гэгшэдые илажа, хоёр очко өөртөө нэмээбэ. Агафонов («Локомотив») Хангалов, пионер Леонов гэгшэдтэй наадажа, шүүһэн байха юм.

Технологическа институдай студент Прутовой шанга тулалдаанда пионер Намжиловые булибашье, Леоновто шүүгдэбэ. Үнинэй шатаршан Цыденов Напартовичые («Труд») шүүгээд, Степановтай наадаба. Степановые шүүхэ арга боломжотой байбашье, алдуу хэжэ, тэнсэхэ баатай болоо.

Нааданай дүн хаража үзэхэдэ, 5 очкотой Сергей Сапарин түрүүлнэ. Тус тустаа 4,5 очко абаһан Агафонов, Залкинд гэгшэд удаадахи һууринуудые эзэлнэ. Медведев, Андреев, Леонов, Прутовой, Ильин тус тустаа 4 очкотой болонхой.

В. МАМИЛОВ.

ТОБШО ҺОНИН

ХОККЕЙ. Дэлхэйн бага чемпионат гэжэ нэршэһэн, «Известия» газетын шанда хүртэхын түлөө мүрысөөн Москвада В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Түбэй стадионой Спортын ордон соо долоодохёо нээгдэбэ. СССР-эй, Чехословакиин, Швециин, Финляндиин, Польшын суглуулагдамал командануud энэ мүрысөөндэ хабаадана. Эндэ совет хоккеистнүүд түрүүшынгээ нааданда Швециин командатай уулзахадаа, 8:3 тоотойгоор шүүгээ. Чехословакиин суглуулагдамал команда Финляндиин спортсменүүдые 7:1 тоотойгоор шүүһэн байна.

БАТУТ. Спортын энэ зүйлэй тусхай мүрысөөнүүдтэ түрүүшынхеэ хабаадан, Эдинбург хотодо нээгдэһэн Европын чемпионадта наадахадаа, совет спортсменүүд бултанһаа булюу байжа, гурбан алтан, гурбан мүнгэн, нэгэ бронзо медальда хүртэбэ. Тольятти хотоһоо Ольга Старикова, Оренбургһаа Галина Зарщикова, Воронежһоо Светлана Левина, Свердловскһоо Николай Шмелев, Сергей Лобанов гэгшэд Европын чемпионуудай нэрэ солодо хүртэһэн байха юм.

ШАТАР. Испаниин ниислэл хотодо болоһон уласхоорондын шатарай мүрысөөндэ Ленинградай гроссмейстер Анатолий Карпов нэгэшье хүндэ шүүгдэнгүй, 15-һаа 11 очко абан, илажа гараа. Совет гроссмейстернүүд лэ шангай һууринуудые эзэлбэ. Владимир Тукмаков — 10,5, Семен Фурман 10 очко абажа, удаадахи һууринуудта гараһан байна. Властимил Горт (Чехословаки), Вольфанг Ульман (ГДР) тус тустаа 9,5 очко абажа, дүрбэдэхи-табадахи һууринуудые хубаалдаа.

Дэлхэйн шатарай шэнжэлэгшэдэй һанамжаар, Карпов 1973 оной эрхим бэрхэ шатаршан гэжэ тоологдоо. Дэлхэйн экс-чемпион Борис Спасский — хоёрдохи, Мадридта боложо дүүрэһэн энэ мүрысөөндэ зургаадахи—долоодохи һууринуудта гараһан венгер Лайош Портиш гурбадахи һуури эзэлээ.

ХҮНДЭ АТЛЕТИКЭ. Хүндэ атлетикээр СССР-эй кубогта хүртэхын, упражненинүүдтэ ами амяарнь ороной чемпионой нэрэ зэргэ эзэлхын түлөө Туапсе хотодо үнгэргэгдэһэн мүрысөөнүүдтэ Ленинградай 20 наһатай сэрэгшэ Валерий Смирнов (дундууршаг шэгнүүр) гэнтэ үргэлгөөр дэлхэйн шэнэ рекорд тогтообо —143,5 килограмм. Дэлхэйн ба Европын чемпион Владимир Рыженков (Москва) дунда шэгнүүртэй атледүүд сооһоо дэлхэйн хоёр рекорд тогтообо. Гэнтэ үргэлгөөр — 161,5 килограмм, гурбалжан үргэлгөөр 357,5 килограмм дүн туйлаа.

Һүүлшын олимпиадада мүнгэн шанда хүртэһэн Рудольф Манг (ФРГ) хоёрдохи хүндэ шэгнүүртэнэй дунда гэнтэ үргэлгөөр дэлхэйн шэнэ рекорд тогтооһон байна. Тэрэ 183 килограмм үргэжэ, Бельгиин түлөөлэгшэ Сережа Редингын туйлалтые хахад килограммаар үлүүлээ.

БАСКЕТБОЛ. Эрэшүүлэй дунда үнгэргэгдэһэн ороной чемпионадта ЦСКА-гай баскетболистнууд 10 уулзалгада 9 илалта туйлан, эрхимлэжэ ябана. Ригэ хотодо нютагай армеецүүдтэй наадахадаа, эдэнэр 84:78 тоотойгоор шүүбэ.

ГАНДБОЛ. Белградта болоһон нааданда Румыниин спортсмен басагадые илажа, Югославиин спортсменкэнүүд гандболоор дэлхэйн чемпионууд болоһон байна. Манай суглуулагдамал командын басагад Венгриин түлөөлэгшэдые 20:12 тоотойгоор шүүжэ, бронзо медальнуудта хүртөө.

(ТАСС).

ШЭНЭ ЗҮЖЭГ ТАБИГДАБА

Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрай коллектив Ленинэй шангай лауреат Леонид Леоновой зохёолоор «Ленушка» гэһэн зүжэг республикынгаа ниислэл хотын ажалшадта харуулжа эхилбэ. Уран зохёолшо Гунга Чимитов энэ зүжэгые оршуулһан, Буряадай искусствын габьяата ажал ябуулагша Ф. С. Сахиров найруулан табиһан, уран зураашa В. В. Тевелев шэмэглэн гоёоһон байна.

Дайнай боложо байһан үе. Лена (артистка М. Зориктуева) басаганай һуража байһан хотоһоо түрэһэн Кутасов тосхоноо ерээд байтар фашис дээрмэшэд хүршэ Азаровка тосхонииень эзэмдэжэ, үнэһэн тоборог болотор галдана.

Партиин райкомой инструктор П. А. Травина (Буряадай республикын габьяата артистка В. И. Амханова) сельсоведэй түрүүлэгшэ Василий Васильевич Похлебкиитой (Буряадай республикын габьяата артист Г. Б. Бутуханов) сугтаа багахан отряд эмхидхээд, дайсадтай эсэргүүгээр тэмсэнэ. Энэ тэмсэлдэ эдэбхитэй хабаадагшадай нэгэн Лена Мамаева болоно. Багшын һургуулида һуража байтараа ерэһэн басаган түрэл нютагыень эзэмдэһэн фашистнарта эсэргүү тэмсэлдэ хабаадажа, эрэлхэг зоригой үльгэр жэшээ харуулна. Дайсанай ашаатай эшелонуудые тэһэлхэһээ эхилээд, элдэб олон даабари дүүргэнэ.

Нэгэтэ даабаряар ошоһон басаган Устя (артистка Абидаева), Илья Дракин (артист М. Жапхандаев), үбгэн Потапыч (Буряадай республикын арадай артист Б. Г. Аюшин) дайсанда баригдажа, Ильяаһаа бэшэниинь алуулба. Энээнһээшье урда даабарияа дүүргэжэ шадангүй, дайсанай хара һабарта ороһон баримтануудһаа тобшолол хэһэн отрядай командир П. Похлебкин манай дунда урбагша бии гэжэ һэжэглэхэ баатай болоно. Уданшьегүй тэрэниие элирүүлнэ. Ааханай баян Ильяагай эсэгэ Степан Дракин урбагша байшоо. Тэрэнэй түрэһэн аха Максим староста боложо хүдэлбэшье, Эхэ орондоо үнэн сэхэ байһанаа мэдүүлжэ, дайсанай тагнуулшан болоһон Степаниие элирүүлэн тодоруулха хэрэгтэ ехэ туһа хүргэбэ. Ленин дуратай Дмитрий Темников (артист В. И. Кондратьев) танкынгаа шатахада ехээр дүрэһэн тула эмшэлһээр байтарнь наһа дүүрэшэнэ. Тэрэнэй хүүр дээрэ отрядай сэрэгшэд Эхэ оронойнгоо, баатар хүбүүнэй түлөө дайсаниие бута сохихоор тангариглана. Энээгээр зүжэг дүүрэнэ.

Д. ГАРМАЕВ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ РАДИО

УЛААН-БААТАР

Худалдаа наймаанай түрүүшын хэлсээнэй баталагдаһаар 50 жэлэй ой

ТАСС

Советскэ Союзай ба Монголой Арадай Республикын хоорондохи худалдаа наймаанай түрүүшын хэлсээндэ гар табигдаһаар 50 жэлэй ой гүйсэбэ. Энэ гайхамшаг үдэртэ зорюулагдаһан балрай суглаан эндэ болоо. СССР-эй, МНР-эй хоорондын гадаадын худалдаа наймаанай харилсаан халуун хани барисаанай, адли тэгшэ эрхын, али алинда ашатай туһатай байхаар гол ёһонуудые үндэһэ болгон, шэнэ түхэлэй харилсаа нээнэ гээд суглаанда хабаадагшад тэмдэглээ.

БУДАПЕШТ

Нгуен Тхи Биниин пресс-конференци

ТАСС

Урда Вьетнамай Республикын делегациин бүридэлдэ орожо, Венгриин Арадай Республикада ерээд байһан Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Национальна фронтын ЦК-гай гэшүүн, Урда Вьетнамай Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр Нгуен Тхи Бинь пресс-конференци эндэ үнгэргэбэ. Урда Вьетнамдахи байдалтай Нгуен Тхи Бинь Венгриин ба гадаадын журналистнуудые танилсуулаад, тодорхойлон хэлэхэдэ, Париждахи хэлсээнэй баталагдаһанһаа хойшо үнгэрһэн 10 һараһаа үлүүтэй саг соо Тхиеугай захиргаан буудалдаа зогсоохо тухай хэлсээгээ үдэр бүри эбдэһэн байна гэжэ мэдүүлээ. США-гай дэмжэлгэ, тухиралга доро Париждахи хэлсээ эбдэжэ байһан Тхиеугай захиргааниие тэрэ эрид буруушааба.

«Вьетнам арадай тэмсэл орёо хүшэр, шэнэ эрхэ байдалда үргэлжэлжэ байна, — гэжэ Нгуен Тхи Бинь тэмдэглээ. — Гэбэшье социалис оронуудаар, эб найрамдалда, эрхэ сүлөөдэ дуратай бүхы арадуудаар дэмжэгдэжэ байһан манай арадай үнэн хэрэгэй илан мандаха байһандань батаар этигэнэбди».

ЛОНДОН

Ажалшадай тэмсэл

ТАСС

Декабриин 16-да Англиин түмэр зам дээрэ поезднууд ябабагүй. Ушарынь юуб гэхэдэ, поезднуудай машинистнүүд ажалдаа гарахаяа арсан, салин хүлһыень дээшэлүүлхын түлөө эрид тэмсэхээр шиидэнги байһанаа мэдүүлбэ. Машинистнүүдэй, кочегарнуудай нэгэдэмэл профсоюзда ородог 29 мянга шахуу түмэр замшан бүхэли неделиин турша соо «гурим дүримөө баримталан» ажаллаһан байна.

Орон дотор эдеэ хоолой зүйлнүүдэй, промышленна эд бараанай үнэ сэнгэй таһалгарягүй хүндэржэ байһан дээрэһээ салин хүлһыень дээшэлүүлхэ тухай Англиин ажалшад эрилтэ табина.

ДЕЛИ

ЭБЭЙ ЁҺООР ЗЭРГЭ ОРШОЛГЫН ХЭРЭГТЭ ТУҺА ХҮРГЭНЭ

ТАСС

«Советскэ Союз болон бусад социалис оронуудтай Индиин харилсаа холбоон» гэһэн темэтэй семинар Баруун Бенгали штадай гол хото — Калькуттада нээгдэбэ. Индиин, СССР-эй, ГДР-эй, Чехословакиин, Венгриин, Болгариин, Польшын ба Бангладешэй түлөөлэгшэд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадана. Индиин президент В. В. Гири, премьер-министр И. Ганди семинарта хабаадагшадта амаршалгын бэшэгүүдые эльгээгээ.

Ороной парламентын Арадай палатада Индиин Коммунис партиһаа түлөөлэгдэһэн парламентскэ бүлэглэлэй хүтэлбэрилэгшэ Индраджит Гупта семинараа нээлгэн дээрэ үгэ хэлэхэдээ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хани ёһоной албанай хэрэгээр Индидэ ерэлгэ, хоёр ороной хоорондо баталагдаһан хэлсээн СССР-эй, Индиин хани харилсаае үргэдхэлгэдэ ехэ удха шанартай гэжэ тэмдэглэбэ.

Социалис оронуудтай Индиин экономическа харилсаан ондо ондоо социальна байгуулалтатай оронуудай эбэй ёһоор зэргэ оршожо, экономическа дэбжэлтэ туйлалгын бодото гэршэ жэшээ болоно гээд Индиин промышленна хүгжэлтын министрэй орлогшо П. Мукерджи тэмдэглэһэн байна.

ЧИЛИИН АРАДАЙ ЗОРИГЫЕНЬ МОХООХОГҮЙ

НЬЮ-ЙОРК. «Фашис сэрэгэй хунтада Чилиин арад шанга эсэргүүсэлтэ хэнэ, — гэжэ Ортенсия Бусси де Альенде Детройдто үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ мэдүүлээ. — Чилидэ демократиин илан мандаха байһандань этигэнэб».

Мүнөө Чилидэ харата ябуулганууд үүдхэгдэжэ байна гэжэ президент Сальвадор Альендиин һамган тэмдэглээ. Олон мянгаад патриодууд шорон түрмэнүүдтэ, концлагерьнуудта тамалагдан зобоогдожо байна.

БРАТИСЛАВА. ЧТК агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Чилиин хунтын харата муухай ябуулгануудые эрид буруушааһан 900 гаран тогтоол предприятинуудай, барилгануудай, хүдөө ажахын кооперативуудай ажалшадһаа Словакиин Социалис Республикын Национальна фронтын Центральна Комитет абаһан байна.

(ТАСС).

КАИР

ДҮТЫН ЗҮҮН ЗҮГТЭХИ БАЙДАЛ

ТАСС

Дүтын Зүүн зүгэй асуудалаар эблэрэлгын конференци декабриин 18-да Женевэдэ үнгэргэгдэхөөр хараалагдаһан аад, декабриин 21 болотор хойшолуулагдаа гэжэ Египедэй Араб Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр И. Фахти мэдээсээ.

Энэ асуудалаар Израилиин правительствын хараа бодолой тад ондоо, зүрюу байһанһаань уламжалан, тус конференци хойшолуулагдаа гэжэ «Аль-Ахрам» газетэ бэшэнэ.

БЕЙРУТ. (ТАСС). Дүтын Зүүн зүгэй оронуудаар ябажа байһан США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджер Ливанда хүрэжэ, президент С. Франжье, премьер-министр Т. Сольх, гадаадын хэрэгүүдэй министр Ф. Наффаа гэгшэдтэй уулзаһан байна.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Г. Киссинджер декабриин 16-да Тель-Авив ерэбэ.

ДАМАСК. (ТАСС). Сири-Израилиин секторто Израилиин сэрэгүүд харата ябуулгаяа үргэлжэлүүлһэн байна. Сириин сэрэгэй командованиин түлөөлэгшын мэдүүлһэнэй ёһоор, декабриин 16-най үглөөгүүр хойто участогта Израилиин сэрэгүүдэй добтолго хэхээр һэдэхэдэнь, Сириин артиллери дайсанда шанга харюу үгэбэ.

КАИР. (ТАСС). Декабриин 13-да Израилиин сэрэгэй самолет Суэц хото шадар Египедэй агаарай дайда руу нэбтэрэн ороһон байгаа гэжэ ООН-ой түлөөлэгшэ эндэ болоһон пресс-конференци дээрэ мэдүүлээ.

ДАМАСК

Хани ёһоной албанай хэрэгээр ерэбэ

ТАСС

Египедэй Араб Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр Исмаил Фахми албанай хэрэгээр эндэ ерэбэ. Тэрэ Сириин Араб Республикын президент Хафез Асадтай уулзажа хөөрэлдөө. Сириин премьер-министрэй орлогшо, гадаадын хэрэгүүдэй министр Абдель Халим Хаддам уулзалгада хабаадаһан байна.

ДЖОКЬЯКАРТА

Университедтэ болоһон уулзалга

ТАСС

Азиин оронуудай соёлой политикын асуудалнуудаар ЮНЕСКО-гой правительствануд хоорондын конференцидэ хабаадагшад. совет делегациин гэшүүд Индонезиин эрдэм, соёлой энэ эртэ үедын түбэй студентнэртэй уулзалгые эндэхи «Гаджа мада» университедтэ эмхидхээ.

Совет делегациин толгойлогшо, СССР-эй культурын министр Е. А. Фурцевагай үгэ хэлэжэ, Советскэ Союзай соёлой ажал ябуулагшадай, залуушуулай, студентнэрэй үмэнэһөө Индонезиин студентнэрые амаршалхадань сугларагшад халуунаар угтаба.

ПХЕНЬЯН

Эрид буруушаана

ТАСС

Корейн Арадай-Демократическа Республикада эсэргүүгээр Сеулай захиргаанай хорото ябуулгануудые үүдхэжэ байһан тушаа ЦТАК агентство мэдүүлгэ хэбэ. Тодорхойлон хэлэхэдэ, декабриин 15-да, 16-да Урда Корейн эсминец, сэрэгэй ондоо корабль КНДР-эй эрье шадарай уһа руу нэбтэрэн ороһон байна гэжэ мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ. КНДР-эй эрье шадарай уһа руу Сеулай захиргаанай сэрэгэй корабльнуудай ороһон тухай ондоошье баримтанууд дурдагдана.

Эдэ ябуулганууд Корендэхи байдалые шахардуу шанга болгохо гэһэн харата һанаашалга болоно гээд ЦТАК агентство тэмдэглэнэ.

НЬЮ-ЙОРК

Болзоройнь гурбанай нэгэ хуби үнгэрбэ

ТАСС

«Скайлэб» гэжэ станциин гурбадахи экипажай космонавтнууд ниидэлгынгээ гурбанай нэгэ хубиие декабриин 14-дэ амжалтатайгаар түгэсхэбэ. Энээнтэй дашарамдуулан, үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ «Скайлэб» станциин ниидэлгын программые хүтэлбэрилэгшэ У. Шнайдер космонавтнуудай хүдэлмэриин дүнгүүдые согсолһон байна. Дүрбэн долоон хоногой турша соо космонавтнууд астрономическа приборнуудай туһаламжаар 84 часай турша соо Наранай хойноһоо адаглалта хээ, Когоутека гэжэ һолирые 45 дахин буулгаа, газарай баялигуудай буулгабари 12 удаа хээ гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Космонавтнуудай хүдэлмэреэр сэдьхэлээ хананхайбди гээд У. Шнайдер тэмдэглэн, станциин гурбадахи экипаж түсэблэһэн бүхы программаяа амжалтатайгаар дүүргэхэ гээд найдажа байһанаа мэдүүлээ.

(ТАСС).

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. Телефоны: редактора — 54-54, приемная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретариат — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приемная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. РСФСР-эй Верховно Соведэй сессиин нээгдэһэн тухай информационно мэдээсэл. «Тэжээл гамтайгаар хэрэглэхэ» — түрүү бэшэг. Орон доторой ба республикын һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Хүн бүхэндэ ойлгуулха» — А. Каратаевагай корреспонденци. «Совет хүнэй омогхол» — В. Затеевэй статья. Арадай хинагшадай комитедтэ.

Гурбадахи хуудаһанда. Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. АПН-эй материалнууд. Нютаг нютагай һонин.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

14.35 — Һүүлэй һонин. 14.45 — Һурагшадта — «Түүдэг». 15.15 — СССР-эй арадай артист М. И. Царев уншана. 16.00 — 16.10 — Забһарлалга. 16.20 — «Сэнхир галнуудай» хуудаһануудаар». 16.55 — Телевизор харагшадай асуудалнуудта «Правда» газетын политическэ шэнжэлэгшэ Ю. А. Жуков харюусана. 17.25—«Кинокомеди—экранда». «Хүгжэмтэ ушар» — уран һайханай фильм. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — **Үнгэтэ телевидени.** Концерт-вальс. 20.00 — 20.10 — Забһарлалга. 20.10.—**Үнгэтэ телевидени.** «Певучие родники» — документальна фильм.

Улаан-Үдэ харуулна:

20.30—Телевизионно һонин. 20.50 — «Факел» — «Хүн ба хуули».

«Орбита» харуулна:

21.40 — **Үнгэтэ телевидени.** Хоккейгээр «Известия» газетын шанда хүртэхын түлөө уласхоорондын мүрысөөн. ЧССР-эй, Швециин суглуулагдамал командануудай наадан. 2-дохи 3-дахи үенүүд. 23.20 — 23.30 — Забһарлалга. 23.30 — **Үнгэтэ телевидени.** Изабель Обрэ дуулана. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 00.25 — **Үнгэтэ телевидени.** Концертнэ студи урина. В. Федосеевэй хүтэлбэри доро ород арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна:

19.30 — «Океан шадархи газар» — документальна фильм.

«Орбита» харуулна:

20.30 — «Семьнадцать мгновений весны» — телевизионно уран һайханай фильм (1-дэхи сери).

Улаан-Үдэ харуулна:

21.40 — «Поклонись огню» («Галда шүтыш» — уран һайханай фильм.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-02543. Заказ № 0044